

Slovenski VESTNIK

LETNIK XXXIII.

CELOVEC, PETEK, 16. MAREC 1979

ŠTEV. 11 (1908)

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

Ne samo 23 občin

temveč od Šmohora do Pliberka
sega ozemlje
naše avtohtone naselitve

„Stojimo neposredno pred občinskimi volitvami, za katere imamo v 23 občinah svoje lastne liste. To je pravilno, kajti vsak človek in predvsem vsak narod ima pravico, da nastopi na volitvah in se poslužuje tistih pravic, ki mu jih daje ustava in načelo enakopravnosti. Vendar pa je v razmerah, v kakršnih živimo koroški Slovenci, potrebna tako naslonitev na lastne sile kakor tudi naslonitev na demokratične sile v družbi in v svetu. Iz tega je tudi razumljivo stališče ZSO, ki ne podpira samo lastne liste, marveč se zavzema za načelo: čim več slovensko in nemško govorečih demokratov v občinski odbore!“

Tako je dejal predsednik ZSO dr. Franci Zwitter, ko je na občnem zboru Zveze slovenskih žena (o njem poročamo na 4. strani) zavzel stališče tudi k vprašanju bližnjih občinskih volitev. Poudaril je, da je treba široko pojmovati po eni strani naslonitev na lastne sile, po drugi strani pa naslonitev na resnične

demokratične sile v naši državi. Če s temi silami sodelujemo v solidarnostnem gibanju in potrebujemo njihovo podporo v boju za naše narodne pravice, potem jih moramo tudi mi podpirati, kadar potrebujejo našo pomoč, kot je to na primer pri volitvah.

„Bral sem v časopisu, da je ta

in ta nosilec slovenske liste stember naroda v svojem kraju. Njegova sestra živi v sosednji občini, kjer pa ni slovenske liste. Bila je v koncentracijskem taborišču, svojega otroka je poslala v slovensko gimnazijo in ga vzgojila v narodnem duhu. Ali je zdaj manj Slovenka, ker ne more podpreti slovenske liste, marveč je v svoji občini, če se hoče boriti za enakopravnost našega človeka in za socialno enakopravnost, prisiljena podpreti drugega demokratično usmerjenega kandidata? To vprašanje je zastavil predsednik ZSO in opozoril tudi na nevarnosti, ki jih vsebuje preveč ozko pojmovanje narodnosti. Številke, ki jih pokažejo samostojne liste, lahko kdo izkoristi za trditve, da Slovenci živimo samo v teh občinah. Toda živimo tudi izven teh 23 občin, živimo vsepovsod od Šmohora do Pliberka na celotnem področju, ki je naše zgodovinsko naseljeno ozemlje.

Zato je naša dolžnost, da vsepovsod z našo borbo tako na nacionalnem kot na socialnem področju pokažemo, da smo na tej zemlji doma, je naglasil dr. Zwitter. Ne pustimo si zamisliti pogleda samo z nacionalnimi gesli, kakor da bi šlo samo za dan volitev. Gre za mnogo več, zato mora biti tudi naša volilna borba vse širša. „Namesto da samo lepo govorimo o tistem, kar bomo ustvarili, bi bilo potrebno, da hkrati že delamo na tem, da bo vsak naš otrok prijavljen k dvojezičnemu pouku, da bo igrišče spet postalo slovensko, da bo naš otrok na cesti v prometnem sredstvu vsepovsod uporabljal svojo materinščino. To bi morala biti naša v bodočnost usmerjena volilna borba, kajti to bi bilo resnično v korist našemu boju za enakopravnost našega človeka tudi v bodočnosti.“

Govornik je omenil, da bomo v kratkem odvarjali novi otroški vrtec v Šentprimozu. Brez dvoma so to uspehi, s katerimi se lahko ponasčamo, je dejal, vendar se moramo

(Dalje na 8. strani)

Carter je dosegel

le delni uspeh na Bližnjem vzhodu

Ameriški predsednik Carter se je v ponedeljek zvečer spet vrnil domov, ne da bi bil dosegel vidnega uspeha na svoji „poti miru“ na Bližnjem vzhodu. Kakor že lani na podobni poti, tako je imel tudi tokrat dolga posvetovanja s predsednikom izraelske vlade Beginom ter egiptovskim predsednikom Sadatom da bi dosegli sporazume glede dokončne rešitve spornih vprašanj in tako zgladili pot za podpis mirovne pogodbe med obema državama.

Carterjevo potovanje na Bližnji vzhod se je tudi tokrat začelo z značilno ameriško špekulativnostjo in je v tem vzdušju potekalo vse do konca: kakor da bi šlo za interese Amerike in še osebno za usodo predsednika Carterja, ne pa za koristi in življenjska vprašanja prizadetih držav in narodov na Bližnjem vzhodu. Temu primerno je tudi potekalo Carterjevo „posredovanje“, saj je svoje sobesednike v Tel Avivu in Kairu večkrat kar precej nedvoumno pozival, naj končno sprejmejo „zgodovinske odločitve“. Obenem pa je bilo prav tako pogosto in nedvoumno tudi povedano, da bi morebitni neuspeh Carterjeve misije pomenil hud udarec za Ameriko in njen angažma na Bližnjem vzhodu, za Carterja pa naj bi bilo to celo usodno.

Vendar pa vsi ti pozivi očitno le niso privedli do zaželenega uspeha. Carter je dolgo nihal med obupom in vzhicnostjo, končno pa je obstal pri „zaskrbljenosti in previdnosti“ ter je ob povratku domov kljub podaljšanemu bivanju na Bližnjem vzhodu mogel poročati le toliko, da je bil dosegel „pomemben napredek“, da pa bo treba premestiti še nekaj ovir in je zato izgled za mirovni sporazum še daleč. Torej je „uspeh“ Carterjevega poslanstva vse prej kot zadovoljiv in so bile pretirano optimistične napovedi ob njegovem odhodu na Bližnjem vzhodu spet enkrat preuranjene.

Kako se bo razvijala naprej diskusija o Carterjevih predlogih za rešitev nekaterih še odprtih vprašanj, bo pokazala šele bližnja bodočnost. Toda eno je gotovo že danes: dobro rešitev in s tem trajno pomiritev na Bližnjem vzhodu bo mogoče doseči le v sodelovanju in ob upoštevanju interesov vseh prizadetih. Bolj pa se bodo ti interesi povezovali s prestižom ali celo koristmi tretjih (npr. Amerike in njenega predsednika), toliko težje bo najti skupno govorico tistih, od katerih rešitev končno zavisi. To pa pomeni, da tudi vloga posrednika ne sme biti usmerjena v njegovo korist, marveč le v korist tistih, med katerimi posreduje.

SKUPNA IZJAVA ZSO IN NSKS:

Poglobimo prizadevanja za dosledno izpolnitev člena 7

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev sta na seji Koordinacijskega odbora dne 12. 3. 1979 razpravljala o trenutni narodno-politični situaciji in ugotovila naslednje:

Razvoj dogodkov po sprejetju sedmojuljske zakonodaje je vse do danes pokazal, da ta zakonodaja omejuje in ovira enakopraven razvoj slovenske narodne manjšine na Koroškem. Stalen politični pritisk na manjšino, da naj bi proti lastni volji sodelovala v sosvetih, ki so del nezadovoljive zakonodaje, ponovno oživljanje političnih procesov ter nebrzdano hujskanje nacionalističnih krogov, vse to zaostruje manjšinsko vprašanje in ne prispeva k pomiritvi v deželi.

Vedno spet je slišati iz uradnih in drugih krogov, da pomeni zakon o narodnih skupinah veliko pridobitev za slovensko manjšino na Koroškem. S tem v zvezi ugotavljamo, da nam tega, kar smo naredili v zadnjih letih, ni omogočila sedmojuljska zakonodaja, temveč je to plod našega vsestranskega požrtvovalnega dela na vseh področjih družbenopolitičnega življenja. V zvezi s poskusi razdvajanja osrednjih organizacij poudarjamo, da so stališča Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in Narodnega sveta koroških Slovencev do občinskih volitev le izraz dejanskih političnih in socialnih razmer na dvojezičnem ozemlju Koroške. Taka stališča pa osrednjih organizacij ne ovirajo v nadaljnjem skupnem nastopanju za dosledno izpolnitev člena 7.

Na seji Koordinacijskega odbora sta Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev sklenila, da bosta odločno nadaljevala s prizadevanji, da bi prišlo do konstruktivnih in enakopravnih razgovorov z avstrijsko vlado. Nadaljevali bomo tudi obveščanje mednarodne javnosti o našem položaju in vsestransko povezovanje z demokratičnimi silami ter si prizadevali, da bomo na vseh področjih družbenopolitičnega življenja slovenske narodne skupnosti kar najbolj aktivni. Mnoga nerešena vprašanja na področju šolstva, otroškega varstva, dvojezičnosti in neugodna gospodarska situacija nam narekujejo, da poglobimo prizadevanja za dosledno izpolnitev čl. 7.

Polom „reševanja“ Reberce:

Delavci bodo odpuščeni

Vse kaže, da je usoda tovarne celuloze na Reberci pri Železni Kapli zapečatena, kajti ta teden so delavci dobili obvestilo, da bodo odpuščeni.

Tako se bliža neslavnemu koncu takoimenovano „reševanje“ problema, ki je dolge mesece vedno spet skrbel za naslove in komentarje v tisku, hkrati pa opozarjal, da na Koroškem vladajo razmere in običaji, ki bi jih drugje verjetno zamenjali. Mislimo namreč na pristni koroški način reševanja gospodarskih vprašanj, pri čemer ta koroška posebnost obstaja v tem, da določeni krogi vedno spet znajo in po krivdi odgovornih dejavnikov v deželi tudi uspejo vnašati svoj politični program o „domovini v nevarnosti“, ne da bi se ozirali na posledice, ki jih ta nevarna igra dejansko ima za deželo in njene prebivalce.

V reberškem primeru je to vsekakor pripeljalo tako daleč, da je vprašanje tovarne in njenega nadaljnjega obstoja postalo zaradi takega „reševanja“ baje povsem nerešljivo in brezizgledno. Posledica: blizu 250 delavcev se bo znašlo na cesti in njihove družine bodo stale pred negotovo bodočnostjo; prav tako pa tudi vsi kmetje iz bližnje in daljnje okolice, katerih obstanek je bil odvisen

od dobave lesa reberški tovarni. Za svoj novi položaj se imajo zahvaliti tistim, ki so tako dolgo branili dozdnevno ogroženo Koroško, da so spravili v resno nevarnost reberško tovarno; „hvala“ pa morajo biti tudi pristojnim uradnim činiteljem, ki so spet enkrat nasledili nizkotni gonji o „razprodaji“ Koroške ter namesto pametne gospodarske rešitve iskali „domovini-zvesto“ rešitev Reberce.

Tako reberški primer znova dovolj jasno kaže, kam vodi politika, ki je bolj ali manj pod vplivom tistih sil, ki že dolga desetletja izrabljajo Koroško za torišče nacionalizma in nebrzdanega šovinizma. Njihova programatična napoved, da bo na Koroškem zavladal mir šele tedaj, ko enega od obeh narodov ne bo več, bi morala biti za vsakogar dovolj jasna. Predvsem pa bi morali to nedvoumno grožnjo razumeti in primerno ukrepati uradni dejavniki, ki nosijo glavno odgovornost za usodo dežele in njenih prebivalcev. Kajti miru v deželi ne ogroža obstoj dveh narodov, temveč ga spravljajo v nevarnost tisti, ki svojo politiko usmerjajo in vodijo v smislu „zmage v nemški noči“.

Čim več slovensko in nemšogovorečih demokratov v občinske odbore

Na občinskih volitvah 1979 bomo podprli kandidate na samostojnih krajevnih listah ter tiste slovensko in nemšogovoreče kandidate na listah koroških strank, ki se zavzemajo

- za dosledno dvojezičnost in več demokracije v občini
- za gospodarski razvoj proti odseljivanju in za boljšo izgradnjo infrastrukture
- za popolno izvedbo člena 7 državne pogodbe

To je merilo demokracije! Podprimo kandidate - demokrate!

Mladina o svojem delu

Prva delegatska konferenca Zveze slovenske mladine

Delegatska konferenca Zveze slovenske mladine (ZSM) je v nedeljo 11. 3. 1979 pri Miklavžu v Bilčovsu prvič zasedala. Namen sestanka je bil oceniti delo ZSM v zadnjih mesecih, obravnavati politično situ-

židovskega fanatizma, ki je zelo daleč oddaljen od židovske vere), ki ne trpi arabskih sosedov. Zelo poučljivo je bilo dejstvo, da so zastopniki cionizma med drugo svetovno vojno sodelovali z nem-

v zadnjih mesecih. Predsednik ZSM Teodor Domej je samokritično ocenil delo in dejal, da je bilo doslej premalo kontinuitete. V zvezi z občinskimi volitvami je menil, da mladina še premalo dela v komu-

cijo ob občinskih volitvah ter se pripraviti na občni zbor ZSO, ki bo 7. aprila v Železni Kapli.

Uvodoma so se delegati seznanili z zelo aktualnim vprašanjem osvobodilnega boja palestinskega ljudstva. Navzoč je bil namreč predstavnik palestinskih študentov v Ljubljani Valid Jurof, ki je s pomočjo filma, ki ga je napravila UNESCO, živo orisal zgodovino tega zatiranega ljudstva. Razložil je pojem cionizma (t. j. napadalnega

škims fašizmom z namenom, izkoreninjene in brezpravne žide usmeriti v novo državo Izrael, kjer se naj bi borili proti domačemu arabskemu prebivalstvu za povečanje izraelske države. V zvezi s tem je zanimivo, da so leta 1947 cionisti zasmoldili v Nemčiji 75.000 prošenj Židov, za izselitev v Ameriko in sicer z namenom izseliti jih v Izrael.

Popoldne so delegati obravnavali delo krajevnih odborov ZSM in celotne mladinske organizacije

našni politiki. Sicer pa je ležalo težišče dela na ravni krajevnih odborov, pri športu in pri kulturnem delu.

Zastopniki šestih krajevnih odborov so podrobneje poročali o svojem delu. Med največje dosežke, h katerim je svoj delež doprinesla tudi mladina, štejejo golovo Kulturni dom v Šentprimozu, v katerem bodo tudi mladinski prostori. S temi prostori bo v tem kraju rešen eden glavnih problemov, namreč možnost za neovirano mladinsko delovanje. Zelo važna in pomenljiva vredna pa je bila tudi razstava bilčovske mladine, ki si jo je ogledalo nad 700 ljudi. Poleg tega je treba omeniti plesni tečaj, fotoamatersko delo in srečanje v planinski koči na Bleščeči planini. Drugi krajevni odbori pa so poročali o uspešnem povezovanju z mladino v Sloveniji in o športni dejavnosti, kot so to smučarske in sankarske tekme, šahovski turnir v Globasnici itd., ki so prispevali k zblizjevanju mladine na dvojezičnem področju.

Sprejeta je bila tudi resolucija k občinskim volitvam in o nalogah izobraževanja članov slovenske mladine. Pojavila pa se je tudi zahteva po pogostejših delegatskih konferencah, saj se je izkazalo, da v okviru enega takega srečanja ni mogoče obravnavati vseh važnih vprašanj. Zato je bil sprejet sklep, da bodo delegatske konference približno štirikrat letno in sicer vselej z eno samo določeno temo.

Izjava ZSM

na delegatski konferenci v Bilčovsu

Delegati Zveze slovenske mladine, zbrani v Bilčovsu na svoji prvi delegatski konferenci, so razpravljali v glavnem o številnih vprašanih mladinskega dela in o aktualni politični situaciji v zvezi z občinskimi volitvami.

Glede izobraževanja mladine so delegati na podlagi poročil odbornikov in zastopnikov Krajevnih združenj ugotovili, da je bilo na tem področju do sedaj kljub uspešnim začetkom premalo storjenega. Delegati so sprejeli sklepe, ki naj aktivirajo izobraževalno dejavnost v Krajevnih združenjih ZSM. Tako naj se zlasti v posameznih Krajevnih združenjih ustanovijo delovni krožki, ki se bodo trudili za izobraževanje svojih članov. Razpravljali pa so tudi o posebnem mladinskem časopisu in sklenili, da najprej zagotovijo izhajanje internega glasila Zveze slovenske mladine.

Delegatska konferenca je razpravljala tudi o bližnjih občinskih volitvah na Koroškem, ki so za koroške Slovence posebno važne. Po stvarnem soočenju s trenutno politično situacijo je bilo poudarjeno, da moramo tudi pri teh volitvah izhajati iz načel ZSM, ki poudarjajo najširšo akcijsko enotnost med koroškimi Slovenci in zavezništvo z vsemi demokratičnimi silami v avstrijski družbi, ki spoštujejo narodno zavednost koroških Slovencev in nastopajo za narodno enakopravnost na podlagi določil 7. člena avstrijske državne pogodbe ter za nadaljnjo demokratizacijo avstrijske družbe.

Tako bomo pri občinskih volitvah podprli tiste kandidate na krajevnih listah in osebe na listah koroških strank, ki s svojim delovanjem dokazujejo, da so za več demokracije v občinah in s tem tudi za uresničenje narodne enakopravnosti na vseh področjih družbenega življenja.

V zvezi z občinskimi volitvami pa moramo tudi opozoriti na nevarnost, da akcijska enotnost slovenskih narodnozavednih sil zaradi ponedel vidne ožine pri tolmačenju vsebine in namena samostojnih krajevnih list in sploh boja za uresničitev nacionalnih pravic utrpeli veliko škodo, kar je prav gotovo prevelika cena za morebitne kratkoročne uspehe.

Soodgovornost vsakega posameznika za pozitiven razvoj naše narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja, kulturnega ustvarjanja, gospodarstva in za splošno dobrobit pa zahteva, da že danes opozorimo na potrebo, podpirati in vzpodbujati izvoljene slovenske in nemškogovoreče mandatarje demokratičnega duha pri njihovem prizadevanju za demokratizacijo na vseh ravneh družbenega življenja, s čimer je neločljivo povezan tudi boj za dosledno uresničitev duha in črke avstrijske državne pogodbe.

Obsojena vohuna

Pred vojaškim sodiščem v Ljubljani se je prejšnji teden zaključil proces proti dvema uslužbencema vojaških oblasti na Koroškem, ki sta bila obtožena kaznivnega dejanja vohunstva. Obtožena — Gerhard Lackner in Paula Wogataj — sta bila pred dobrimi petimi meseci aretirana med obiskom v Jugoslaviji ter zadržana v preiskovalnem zaporu v Ljubljani, kjer se je minuli petek tritedenska obravnava končala z izrekom sodbe.

Iz sodbe, ki jo je objavil sodni senat, izhaja, da sta obtožena zlorabila svoje bivanje v Jugoslaviji ter z neposrednim opazovanjem ob uporabi daljnogleda in s fotografiranjem na skrivaj opazovala večje število vojaških objektov, potem pa te podatke prenašala na načrte in skice. Del podatkov, načrtov in skic sta že izročila obveščevalni službi neke tuje države, del pa sta pripravila, vendar so jima izročitev preprečili pristojni jugoslovanski državni organi 23. septembra 1978 in ju priprli.

Sodišče ju je spoznalo za kriva in ju obsodilo: Gerharda Lacknerja na 9 let zaporu, Paula Wogataj pa na 3 leta. Hkrati jima je izrekel ukrep izгона tujcev z ozemlja SFRJ, in to Lacknerju za zmeraj, Pauli Wogataj pa za 10 let; ta ukrep bodo uresničili, ko bosta prestala omenjeno kazen. O morebitnih pritožbah proti sodbi vojaškega sodišča v Ljubljani bo odločalo vrhovno vojaško sodišče.

V avstrijskem in zlasti koroškem tisku je zadeva sprožila cel val komentarjev, v katerih so posamezni pisci spet enkrat demonstrirali svojo „objektivnost“. Lani ob aretaciji obeh vohunov je v tukajšnjem tisku pošteno zagrmelo in tudi pozneje so se vedno spet ponavljali članki, ki so kar prekipeli od izpadov proti Jugoslaviji in njenim oblastem, ki tako neusmiljeno ravna z „nedolžnimi“ avstrijskimi državljani. Čim pa se je začel proces pred vojaškim sodiščem v Ljubljani, se je bistveno spremenil tudi način pisanja v koroškem tisku. Prvotne očitke, da Jugoslavlani preganjajo oba obtožena po nedolžnem, so zamenjali članki, v katerih o kaki nedolžnosti ni bilo več govora, pač pa so bile jugoslovanske oblasti tarča novih napadov zato, ker zastopnikom koroškega tiska niso dovolile, da bi prisostvovali obravnavi.

Stvar zase so reakcije koroškega tiska na izrečeno sodbo. Ker je obravnava nedvoumno dokazala, da

obtožena nista brez krivde, poleg tega pa sta celo sama zagotovila, da je bil proces izredno korekten in da tudi sicer dobro ravna z njima, so komentatorji svoje puščice izstrelili v drugo smer: sodišču očitajo, da je izrekle nepričakovano strogo sodbo. Pri tem sega sprenevedanje tako daleč, da za primerjavo navajajo razne druge primere vohunjenja ter delajo račune o tem, kdo je za večjo krivdo prejel manjšo kazen. In še eno očitajo sodišču v Ljubljani — namreč, da ni povedalo, za koga sta obtožena vohunila. Tako so se znašli v začaranem krogu ugibanj, ali sta obveščevalne podatke zbirala za avstrijsko vojsko, kjer sta v službi, ali pa za kako tujo silo; v tem primeru pa je spet vprašanje, ali pripada le-ta zahodnemu ali vzhodnemu bloku. To-rej na vsak način vzroka dovolj, iskati „krivca“ tam, kjer so zadevo sprožili s tem, da so vohuna izsledili in obsodili.

Med človekove pravice

sodi tudi pravica do razvoja

Komisija OZN za človekove pravice je na svojem letošnjem zasedanju v Ženevi sprejela poleg drugih sklepov in dokumentov tudi posebno resolucijo o pravici do razvoja, v kateri je poudarjeno: Nujno je treba uveljaviti nov mednarodni gospodarski red, ki bo pravičnejši od dosedanjega, ker drugače ne bo mogoče doseči ravni razvoja, ki bi bila približno enakomerna v vseh državah. Tako bi uresničili načelo, ki vsem ljudem priznava enako pravico, da uživajo ustrezno življenjsko raven.

Pravica do razvoja je s tem postala nova kategorija mednarodnega prava, s katero bo morala mednarodna skupnost odslej računati, kajti prevladuje mnenje, da bo sklepe, ki jih je sprejela komisija za človekove pravice, osvojila in potrdila tudi glavna skupščina svetovne organizacije.

Besedilo resolucije, ki so jo predlagali Burundi, Indija, Irak, Jugoslavija, Kuba, Nigerija, Panama, Peru in Sirija, so sprejeli po daljši razpravi s 23 glasovi, medtem ko se je sedem držav vzdržalo (med njimi tudi Avstrija), ena sama — namreč Združene države Amerike — pa je glasovala proti.

V resoluciji je komisija izrecno ugotovila, da je pravica do razvoja ena od človekovih pravic. Poleg tega je v resoluciji poudarjeno, da imajo vse države neodtujljivo pravico, da svobodno organizirajo svoj

gospodarski in družbeni razvoj in suvereno gospodarijo z vsemi svojimi naravnimi bogastvi. Posebej pa resolucija naglašja, da odrekanje pravice, da narodi odločajo sami o sebi, tuja okupacija, kolonializem in apartheid, razizem in rasna diskriminacija pomenijo oviro za družbeni in gospodarski napredek.

Komisija za človekove pravice se je hkrati izrekla za podrobnejše preučevanje te problematike. Že prihodnje leto naj bi organizirali seminar, na katerem bi obravnavali posledice sedanjega nepravilnega mednarodnega reda za gospodarstvo držav v razvoju.

Na svojem zasedanju v Ženevi je komisija OZN za človekove pravice, ki je tokrat posvetila posebno pozornost tudi vprašanju rasizma in apartheida, sprejela tudi resolucijo, s katero je obsodila liste držav, ki sodelujejo z državami, v katerih vlada rasistični režim, in tako prispevajo k ohranjanju sedanjega položaja v Namibiji, Zimbabveju in Južni Afriki. Pozvala jih je, naj se tovrstne dejavnosti vzdržijo. Resolucija je bila sprejeta z veliko večino 23 glasov, le tri države (Francija, ZR Nemčija in ZDA) so glasovale proti, šest držav pa se je glasovanja vzdržalo, med njimi tudi Avstrija, ki se je s tem zdaj že ponovno znašla v dvomljivem položaju glede rasizma in rasistične politike.

Vedno spet doživljamo

da se avstrijske oblasti poslužujejo dvojnih meril

Zadnji teden se je z oprostitvijo končal proces, ki ga je vodila skupina Longo mai proti Heimatdienstu.

Skupina Longo mai je tožila Heimatdienst zaradi obrekovanja. Heimatdienst je spravljal to skupino, ki ima v Lepeni pri Železni Kapli kmetijo, v zvezo z Baader-Meinhof-skupino, očital ji je pa tudi, da hoče zabraniti na Koroškem „pomiritev“, ker je skupina pisala, da je Koroška kot „sod smodnika, napolnjen s socialnimi in političnimi napetostmi“. Skupina Longo mai se je čutila užaljeno, pred sodiščem pa sedaj ni uspela.

Spet enkrat je koroško sodišče prišlo do zaključka, da Heimatdienst ne more obsoditi. Tokrat je KHD imel „uspeh“ zaradi tega, ker je medtem umrl tedanji odgovorni urednik „Ruf der Heimat“ Pichs.

Sodnik dr. Helmut Kaiser je oprostitev utemeljil s tem, da je odgovorni urednik ob času tiska časopisa bil bolan in predsednika Heimatdiensta Feldnerja ni obvestil, da ni zmožen izvajati svoje funkcije; kot odgovor ni pa pride v poštev le dr. Pichs, ki pa je medtem že umrl.

Ob tem procesu se ponovno kaže značilno dejstvo, da Heimatdienst še v nobenem primeru ni bil obsojen zaradi svojih hujskaških izpadov. Pristojna sodišča, tako pri gonji slovenski manjšini kakor pri drugih žalitvah, še nikoli niso našla vzroka za njegovo obsodbo. Značilno za koroške razmere je, da so koroška sodišča zmeraj reševala čast Heimatdiensta, če se je čutil užaljenega; če pa so se na primer Slovenci ali drugi čutili prizadeti v svoji časti, tistega reševanja časti s strani sodišča ni bilo. Slovenci so kvečjemu dosegli poravnavo, če jih je tožil Heimatdienst. Tudi ko so profesorji slovenske gimnazije tožili KHD zaradi transparenta „Slowerisches Gymnasium — Gift!“, niso imeli uspeha.

Organizatorji protislovenskih kampanj so dobili spet potrdilo, da si lahko privoščijo takšno škrovanje proti sosednjemu narodu in to brez vsakršne kazni. Dobili so ponoven dokaz, da se avstrijske oblasti ne bodo potrudile pri zasledovanju protislovenskih organizacij, pa tudi vseh protislovenskih izjav in dejavnosti, kakor bi to odgovarjalo členu 7 avstrijske državne pogodbe.

Da obstajajo za nemške nacionalne sile druge mere, pa smo doživeli tudi pri drugih procesih. Npr. tistemu, ki ga je vodila Kleine Zeitung proti Petru Wieserju, ki je odgovarjal za letak solidarnostnega komiteja v Celovcu, v katerem so se zoperstavljali pisanju koroških časopisov, ki so ob atentatih brez dokazov dolžili Slovence. Sodišče v tem primeru pojasnitve obtožnega enostavno ni sprejelo.

Te dvojne mere avstrijskih oblasti pa se posebno spominjamo v teh dneh, ko nam napovedujejo ponovne procese proti našim aktivistom, ki so v zadnjih letih demonstrativno opozarjali na nerešeno manjšinsko vprašanje ter zahtevali dosledno izpolnitev obveznosti avstrijske države, ki jih ima napram slovenski manjšini na Koroškem.

Otvoritev novih prostorov in občni zbor Kluba slovenskih študentov na Dunaju

V soboto 10. marca 1979 je bil v Klubu slovenskih študentov na Dunaju redni občni zbor, povezan s svečano otvoritvijo novih klubskih prostorov. Ni še minilo deset let od časa, ko so bili slovenski študentje vsled pomanjkanja lastnih prostorov prisiljeni, da se srečavajo po kavarnah ali gostilnah. Z velikim naporom jim je končno uspelo, da so si uredili del sedanjih prostorov, ki so jih v minulem letu izboljšali in na novo uredili — tako z veliko požrtnostjo posameznih članov kluba, ki so pomagali v svojem prostem času, kot tudi s finančno pomočjo osrednjih organizacij in matične države.

Otvoritev s kratkim kulturnim sporedom se je udeležilo precejšnje število gostov, članov in prijateljev kluba. Kratko so spregovorili in čestitali k uspešno zaključenemu delu med drugimi generalni konzul Matjaž Jančar kot predstavnik ambasade SFRJ v Avstriji, vodja kulturno-informativnega centra SFRJ na Dunaju Fric Frankl, dipl. inž. Feliks Wieser za Zvezo slovenskih organizacij na Koroškem, Borut Sommeregger kot zastopnik Narodnega sveta koroških Slovencev, član delegacije mladinskega odbora Slovenske kulturnogospodarske zveze iz Trsta, član delegacije republiške in univerzitetne konference Zveze socialistične mladine Slovenije ter zastopnica Hrvaškega akademškega kluba na Dunaju. Pri otvoritvi so bili navzoči tudi predstavniki demokratičnih organizacij na Dunaju in zastopniki Kluba slovenskih študentov iz Gradca, s pesmimi pa je v kulturnem sporedu sodeloval kvartet Dunajskega krožka.

Pred otvoritvijo klubskih prostorov je bil redni občni zbor KSS, ki je na eni strani dal vpogled v preteklo poslovno dobo, na drugi strani pa naka-

zal smernice za nadaljnje delo.

Tudi v minuli poslovni dobi je klub nadaljeval vsestransko politično dejavnost pod geslom „akcijske enotnosti“, kajti klubsko širino zahtujejo antifašizem, demokratičnost in člen 7 državne pogodbe. Sodelovanje z nemškimi demokratičnimi organizacijami je slej ko prej važen steber klubske politike. V skupnih akcijah se je nadaljevalo s tradicijo solidarnosti in prijateljstva, kar se je posebno odražalo v skupnih nastopih proti neofašističnim in neonacističnim provokacijam na univerzi, kakor tudi pri obisku v bivšem koncentracijskem taborišču Mauthausen skupno z drugimi demokratičnimi organizacijami.

V minulem obdobju so se klubaši udeležili raznih važnih mednarodnih srečanj mladinskih organizacij, vseh pa je brez dvoma bila udeležba in nastop klubskega zastopnika na 11. svetovnem festivalu mladine in študentov avgusta 1978 na Kubi, kjer je skupaj z zastopniki Zveze slovenske mladine in Klada s seznanjal številne mladinske delegacije o boju za narodne pravice slovenske manjšine v Avstriji,

ki je v evropskem in svetovnem merilu del boja demokratičnega človeštva proti zatiranju in izkoriščanju, za mir in napredek narodov sveta. Zato je klub tudi brez oklevanja izrazil svojo solidarnost z bojem ljudstva npr. v Cilu ali v Iraku ter bo to storil tudi v bodoče. V počitnicah je bil vsakoletni klubski seminar in v lanskem letu so študentje priredili uspešen kulturni večer v Šentprimozu, kjer so se vključili tudi v delovno akcijo pri gradnji tamkajšnjega kulturnega doma.

V ospredju vseh klubskih dejavnosti pa je bila seveda kot glavna naloga kontinuirano in kvalificirano izobraževanje ter vzgoja študentov v narodnozavednem, demokratičnem in antifašističnem duhu. Temu so služila izbrana predavanja, diskusije, ekskurzije, pri čemer imajo pomembno mesto predvsem stiki z matičnim narodom. Izobraževanju sta namenjena tudi kulturni in zgodovinski krožek, čeprav delo zadnjega ni bilo povsem zadovoljivo. Kot nova pridobitev za klubsko izobraževalno delo je ustanovitev tzv. strokovnih skupin, ki sta jim botrovali dve glavni potrebi: 1. želja po višji politični in motivirani izobrazbi; 2. iskanje osebnih in kolektivnih poklicnih in političnih perspektiv. Takšno delovanje kratkoročno seveda ne pokaže takojšnjih vidnih uspehov, je pa dolgoročno potrebno za boljše vključevanje slovenskih izobražencev v konkretno kulturno in politično delo na Koroškem. Medicinci, ekonomski in pravniški so že pričeli z delom, medtem ko druge skupine še niso premagale začetnih težav. Vzgojno-izobraževalno je deloval tudi kulturni krožek z različnimi kulturnimi in zabavnimi prireditvami.

Nasplošno se je klubsko delovanje v preteklem letu usmerjalo predvsem na izgradnjo klubskih prostorov, kar je zahtevalo precej prostega časa. Zdaj, ko so bili obnovljeni klubski prostori, pa se bodo lahko zadovoljile tudi družbene potrebe — klub naj postane v vedno večji meri komunikacijski center Slovencev na Dunaju.

Za predsednika kluba je občni zbor ponovno izvolil Francija Serajnika, ostali člani odbora so podpredsednica Olga Vouk, tajnika Ludvik Druml in Roman Schellander, kulturni referent Heli Primosch, časniški referent Gabi Sitter, finančni referent Herbert Pavlič; v razširjeni odbor so bili izvoljeni Silvijia Velik, Marko Kreutz, Fini Kelih in Karl Osajnik, v pregledniški svet pa Marjan Gallob, Rihard Brumnik in Jani Oswald.

Program za naslednji semester in naloge, ki si jih je zastavil novi odbor, se bodo ozirali predvsem na ojačanje diskusije o narodno-političnih vprašanjih tako npr. o občinskih volitvah in komunalni politiki. Dosedanje prostorske razmere podobnih diskusij niso ravno pospeševale. Treba bo okrepiti stike z nemškimi demokratičnimi mladinskimi organizacijami, predvsem pa tudi stike z graškim študentskim klubom. „Politični nastopi v javnosti, načrtno izobraževanje, vzgoja v duhu antifašizma in mednarodne solidarnosti, skrb za demokratični in socialni napredek naše družbe ter demokratična diskusija — vse to naj vsestransko krepi našo zavest, da bomo tudi v bodoče vedeli za pravilno pot in sredstva v boju za narodne pravice,“ so študentje kratko orisali svoje delo in naloge v prihodnosti.

Kulturna izmenjava

Prihodnji teden, v soboto 24. marca, bo po posredovanju Kulturno-informativnega centra SFRJ na Dunaju gostoval v avstrijski prestolnici znani Mladinski pevski zbor iz Maribora. Pod vodstvom svojega dirigenta prof. Branka Rajsterja bo zbor ob 19.30 uri izvajal bogat spored, ki v prvem delu obsega komorne in v drugem delu ljudske pesmi.

Mladinski zbor iz Maribora je bil ustanovljen pred trinajstimi leti in je v tem času osvojil že celo vrsto domačih in mednarodnih priznanj. Tako je na mladinskem festivalu v Celju že petkrat zasedel prvo mesto in prejel zlato plaketo; dvakrat je bil zmagovalac in dobitnik zlate plakete na mednarodnem festivalu mladinskih pevskih zborov v Varni v Bolgariji; prvo mesto in posebno nagrado pa si je priboril tudi na mednarodnem festivalu mladinskih zborov v Neerpeltu v Belgiji. Nastop tega priznanega zbora bo gotovo lepo doživetje tudi za poslušalce na Dunaju.

Le nekaj dni pozneje, v petek 30. marca, bo na Dunaju gostoval mednarodno znani folklorni ansambel „Lado“ iz SR Hrvaške, ki se bo dunajskemu občinstvu predstavil kot gost Avstrijskega združenja za mednarodno kulturno izmenjavo. Na prireditvi, ki bo ob 19.30 uri v mestni hali, bo 80-članski ansambel izvajal pesmi in ples iz Hrvaške in drugih jugoslovanskih republik, pri tem pa predstavil bogastvo 500 narodnih nož narodov in narodnosti Jugoslavije.

Letos jeseni pa bo Dunaj obiskala ljubljanska Drama, medtem ko bo dunajski Burgtheater gostoval v Ljubljani. Dunajski gledališčniki bodo

igrali Lessingovo „Emilio Galotti“ in Strindbergovo „Pelikana“, ljubljanska Drama pa je dala na izbiro: Ibsenovega „Mauga Eyolf“, Wedekindov „Duh zemlje“, Krležovo igr „Gospoda Glembajevi“, Gorkega „Letrovičarje“ in Jovanovičovo „Osvojitelj“. Sedanji dogovor o izmenjavi naj bi pomenil začetek tesnejšega, stalnega sodelovanja med ljubljansko Dramo in dunajskim Burgtheatrom.

V boju za radijske oddaje so gradiščanski Hrvati zabeležili prvi uspeh

Skupni nastop vseh društev gradiščanskih Hrvatov, da bi dosegli redne vsakodnevne radijske oddaje, je rodil prvi uspeh. Intendant gradiščanskega radija jim je namreč pred nedavnim sporočil, da bo ORF „izpolnil vse zahteve gradiščanskih Hrvatov po rednih oddajah v hrvaščini“.

Boj gradiščanskih Hrvatov za lastne radijske oddaje traja že skoraj četrt stoletja. Vendar so bile njihove tozadevne upravičene zahteve vedno spet zavrnjene — enkrat z izgovarjanjem na tehnične težave, češ, da hrvaške oddaje niso izvedljive, dokler gradiščanski radio nima lastnega studia (osrednji studio na Dunaju je oskrboval tudi Gradiščansko — op. ured.); drugič spet s trditvami, da Hrvatji na Gradiščanskem ne potrebujejo lastnih radijskih oddaj, ker vendar vsi razumejo nemško (pri čemer je ORF osvojil tozadevne „argumentacije“ zloglasne asimilantske skupine okoli Robaka).

Toda Hrvatji niso popustili. Ob vsaki priložnosti so ponavljali svoje zahteve; terjali so izpolnitev tozadevnih obveznosti Avstrije na podlagi člena 7 državne pogodbe, opozarjali pa so predvsem tudi na dejstvo, da so edina priznana narodna manjšina v Evropi, ki še nima lastnih radijskih oddaj.

Ko je gradiščanski radio pred leti dobil svoj lastni studio, se pri ORF niso več mogli izgovarjati na prejšnje „tehnične težave“ — in so se koncem minulega leta odločili za rešitev, o kateri so očitno mislili, da bodo z njo Hrvatje zadovoljili, ne da bi jim dali lastne oddaje: uvedli so enkratno mesečno oddajo o gradiščanskih Hrvatih in ne za gradiščanske Hrvate. Seveda pa Hrvatji niso šli na

limanice, marveč so se nasprotno odločili za že omenjeni skupni nastop. Meseca januarja so se zastopniki vseh hrvaških društev v Gradiščanski in v Dunaj zbrali na posvetu, kjer so izdelali skupno politično utemeljeno in pravno podkrepjeno zahtevo po lastnih dnevniških radijskih oddajah.

Sedanji odgovor na to zahtevo je za gradiščanske Hrvate vsekakor razveseljav, čeprav objavljen rešitev seveda more biti le začetek. V pismu, v katerem vodja gradiščanskega radija zagotavlja, da bo ORF izpolnil vse zahteve gradiščanskih Hrvatov po rednih oddajah v hrvaščini, je konkretno povedano, da bodo dosedanje mesečne oddaje o Hrvatih (bile so pretežno v nemščini) v bodoče le še v hrvaškem jeziku; od septembra tega leta dalje pa bodo uvedene redne tedenske hrvaške oddaje po 40 minut, ki bodo pozneje postopoma pomnožene, kar zavisi od tega, koliko „neodvisnih, kvalificiranih svobodnih sodelavcev“ bo radio dobil na Gradiščanskem.

Glasiło gradiščanskih Hrvatov — Hrvatske novine — v tej zvezi poudarja, da pomeni uspeh, ki so ga dosegla vsa hrvaška društva, prvi resnični uspeh v 24-letnem boju za izpolnitev državne pogodbe; take uspehe je mogoče doseči le v enotnosti vseh hrvaških društev, le s skupnim reševanjem problemov. „Ta veliki uspeh bi moral ohrabriti vsa društva in vse gradiščanske Hrvate, da se skupno borimo dalje — borimo za izpolnitev člena 7 državne pogodbe, borimo za ohranitev hrvaške narodne skupine na Gradiščanskem. Sloga vodi k uspehu; v slogi je moč.“

KSS DUNAJ OB OBČINSKIH VOLITVAH:

Narodna enotnost v smislu strankarstva ni uresničljiva

Na svojem občnem zboru dne 10. 3. 1979 je Klub slovenskih študentov na Dunaju v zvezi z občinskimi volitvami na Koroškem sprejel naslednjo izjavo:

Medtem ko se je v celi Avstriji razmahnil volilni boj za državno-zborske volitve 6. maja tega leta, se pripravlja Koroška na občinske volitve 25. marca.

Vprašanje volitev je že nekaj časa tudi v ospredju slovenske narodne politike. O pomenu volitev za našo narodno skupnost, zlasti pa o stališčih in ciljih ob posameznih volitvenih odločitvah med koroškimi Slovenci — kakor med vsako drugo narodno skupnostjo — ni enotnih pogledov in jih tudi biti ne more. Volitve na vseh ravneh družbenega dogajanja v večji ali manjši meri odražajo družbeni razvoj, prikazujejo razmerje med družbenopolitičnimi silami in odločajo o poteh nadaljnega razvoja. Slovenski študentje izhajajo iz zgodovinskega dejstva, da v kakršnikoli narodni skupnosti pod našimi pogoji ni mogoče doseči enotnih pogledov na razna politična, socialna, gospodarska, kulturna in moralna vprašanja.

● Zaradi tega narodna enotnost v smislu strankarstva ni uresničljiva, nasprotno, propagiranje enotnosti na podlagi stranke le še poglablja nesoglasja med pripadniki manjšine.

● Edina mogoča narodna enotnost — takšno slovenski študentje uresničujemo v svoji organizaciji — je osnovana na skupnih prizadevanjih v boju za narodne pravice, ki jih jamči 7. člen državne pogodbe.

Slovenski študentje z veseljem zasledujemo ojačeno zavest velikega števila naših rojakov v borbi za narodno enakopravnost, ki se zrcali predvsem tudi v vse večjem zanimanju za občinsko politiko. Zavest, da v občinah odločajo o neposrednih vprašanjih vsakdanjega življenja delovnih ljudi, zavest, da so občinske sobe lahko važen instrument za propagiranje in uresničevanje tudi narodnih pravic, je globoko prodira med koroške Slovence. Zato z zadovoljstvom ugotavljamo, da se je število zavednih slovenskih kandidatov bistveno povečalo, pa najsi zdaj nastopajo na slovenskih krajevnih listah, pri komunistih, socialistih ali na drugih koroških listah. Vse kandidate bomo merili po tem, kako dosledno se zavzemajo za popolno izpolnitev člena 7 državne pogodbe, za dvojezičnost v občini in za gospodarsko politiko v korist delovnih ljudi. Naša orientacija na zavezništvo z nemškogovorečimi demokrati nam narekuje, da podpiramo tudi vse tiste nemškogovoreče demokrate, ki se dosledno zavzemajo za naše narodne pravice.

Slovenski študentje pozivajo vse rojake, naj gledajo preko vseh razlik in nesoglasij v volilnem boju. Kajti nobena volilna propaganda ne nadomešča vztrajnega in doslednega dela občinskih odbornikov po volitvah. Izkušnja kaže, da so slovenski občinski odborniki veliko zamujali v preteklosti. Naša skupna skrb mora biti, da svoje pridobljene pozicije tudi izkoristimo. Dejanja po volitvah so šele dokaz za pravilno politiko.

Klub slovenskih študentov poziva vse svoje člane, naj se udeležijo občinskih volitev 25. marca. Odločajo naj se za tiste kandidate, o katerih mislijo, da bodo kar najbolj dosledno zastopali pravice koroških Slovencev in se zavzemali za demokracijo, družbeni in socialni napredek v občinah.

Manjšinsko vrašanje na dunajskih predavanjih

Kakor smo v našem listu že poročali, posveča Kulturno-informativni center SFRJ na Dunaju v okviru svoje dejavnosti stalno zanimanje in skrb tudi položaju slovenske in hrvaške narodne manjšine v Avstriji. Temu namenu služi tudi cikel predavanj in drugih prireditev, ki jih je center v sodelovanju z ljudsko univerzo Brigittenau v 20. dunajskem okraju pripravil za prvo polletje 1979 z namenom, da bi dunajsko in preko nje širšo avstrijsko javnost seznanil

z manjšinsko problematiko v luči jugoslovanske politike.

Prvo predavanje iz tega cikla je bilo 27. februarja, ko je na Dunaju predaval dr. Budislav Vukas z zagrebške univerze. Znani strokovnjak za mednarodno pravo je orisal pravni položaj gradiščanskih Hrvatov v luči mednarodnega prava ter tolmačil stališča Jugoslavije v tem vprašanju. Dokazal je, da pravice gradiščanskih Hrvatov še nikakor niso uresničene. Glede zakona o narodnih skupinah iz leta 1976 je ugotovil, da ta zakon za narodne skupine ni pozitiven, marveč nasprotno pomeni poskus, da se manjšinam vzamejo pravice, ki so jim zagotovljene v državni pogodbi. V dokaz je navedel izjavo zunanjega ministra Pahra, ki je na vprašanje, zakaj ta zakon ne obsega tudi šolskega vprašanja, odgovoril, da to ni potrebno, ker je manjšinsko šolsko vprašanje tako že rešeno — čeprav vsakdo ve, da je sedanja rešitev vse prej kot zadovoljiva.

O jugoslovanskem stališču v vprašanju Slovencev v Avstriji bo 3. aprila predaval dr. Vladimir Klemenčič z ljubljanske univerze, medtem ko bo o književnosti Slovencev v Avstriji 8. maja govoril dr. Matjaž Kmecl iz Ljubljane. Ta teden so na Dunaju predvajali tudi film „Vrnitev“, drugi filmski večer pa bo 22. maja, ko bodo predvajali svoječasno toliko osporavani film „Tujci in domovini“, o katerem bo uvodoma spregovorila tudi avtorica dr. Brandstaller.

Vrsto prireditev o manjšinah v Avstriji bo zaključil avstrijski strokovnjak na tem področju dr. Theodor Veiter, ki bo 29. maja orisal vprašanje manjšine z avstrijskega gledišča.

Letošnji dan žena v znamenju mednarodnega leta otrok

V soboto 10. marca so se naše žene zbrale, da bi — kakor vsako leto — počastile mednarodni ženski praznik, ki ga obhajajo napredne žene celega sveta. Članicam Zveze slovenskih žena iz vseh treh koroških dolin so se pridružile še predstavnice ženskih organizacij iz Slovenije med njimi — predsednica sveta za vprašanja družbeno ekonomskega in političnega položaja žensk pri RK SZDL Slovenije Tilka Blaha, glavna urednica revije „Naša žena“ Sonja Pramšek — nadalje predstavnik Maribora tov. Pristovšek Jože ter zastopnica avstrijskih demokratičnih žena Mimi Töplitzer. Prav tako pa so bili navzoči generalni konzul Milan Šamec in konzul Peter Zupančič s soprogama ter predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter.

Uvodoma je predsednica Zveze slovenskih žena Milena Gröblacherjeva povedala, da so združeni narodi letošnjo leto proglasili za med-

venci so na vsem naseljenem prostoru drago plačali svojo svobodo in tudi mi koroški Slovenci smo dali drag krvni davek za našo svo-

narodne skupnosti pomembno poslanstvo. V svojem govoru je tudi ostro obsodil vest, da se bodo procesi proti našim aktivistom in mladincem spet nadaljevali (govor dr. F. Zwitterja objavljamo na 1. str.).

Našim ženam so čestitale k prazniku tudi predstavnice oz. predstavniki iz matične dežele Slovenije in zastopnica avstrijskih demokratičnih žena, z željo po tesnem medsebojnem sodelovanju na vseh področjih.

V zvezi z napovedano obnovitvijo procesov proti našim aktivistom in mladincem so naše žene soglasno sklenile protestno pismo (vsebinsko objavljamo posebej).

V diskusiji je med drugim predsednica društva „Naš otrok“ Majki Šikoronja poročala o dejavnosti dvojezičnega otroškega vrta v Celovcu ter pojasnila, da za vstop v otroški vrt ni pogoj, da je otrok krščen.

Po razrešnici staremu odboru so bile volitve. Kot je bilo pričakovati je bil ponovno potrjen stari odbor, s predsednico Mileno Gröblacherjevo in tajnico Ančko Kokotovo na čelu.

Naše žene so 8. marec dostojno proslavile in v ta namen pripravile pogostitev. Ob tem pa se je razvila tudi prijetna družabnost, ki je sploh značilna za to tradicionalno prireditev naših žena.

Naši študentje iz Gradca obiskali Maribor

Med mariborskimi študenti na univerzi in Klubom slovenskih študentov v Gradcu obstoja že vrsto let tesno medsebojno sodelovanje. Tako so naši predstavniki graških študentov minul teden obiskali Maribor, kjer so bili gostje mariborske Univerzitetne konference zveze socialistične mladine Slovenije v Mariboru. Tam so se udeležili razgovora s člani predsedstva UK ZSMS Maribor, zatem pa jih je sprejel rektor mariborske univerze dr. Vladimir Bračič. Ogledali so si tudi muzej NO in bili gostje občinske konference ZSMS Maribor. Na dvodnevnem bivanju v Mariboru so obiskali mariborsko tovarno avtomobilov in motorjev, kjer so jim pripravili sprejem in razgovor z mladimi te delovne organizacije. Seznanili so se tudi z delovanjem mariborskega študentskega servisa in z življenjem v študentskih domovih. In če si že v Mariboru je skoro obvezno da ob tej priložnosti obiščeš Pohorje — ponos Mariborčanov, kar so seveda tudi storili in uživali ob lepotah tega hribovskega raja.

Medsebojna srečanja med našim klubom slovenskih študentov v Gradcu in mariborskimi študenti so v teku zadnjih let že postala tradicija, ki jo bodo zvesto nadaljevali.

BOROVLJE:

Predvajali film „Na klancu“

V nedeljo 25. februarja je v našem društvenem prostoru Slovenska prosvetna zveza predvajala barvni slovenski film „Na klancu“, po romanu Ivana Cankarja. Kot po navadi je navzoče pozdravil predsednik SPD Borovlje Andrej Wieser in želel vsem prijeten užitek.

Kot je bilo pričakovati je film „Na klancu“ močno prevzel navzočo publiko, saj je vsebina takšna, da zagrabí vsakogar, ki je količkaj kulturno izobražen in ima kaj srčaje kulture. Iz filma je razvidna trda borba takratnega človeka za socialni obstoj. Najbolj pretresljivo mesto v filmu je vsekakor — ko teče Francka za vozom, kar simbolično pomeni — nemoč v boju za

boljše življenje. Sploh je značilno za otroke na tem klancu, da odhajajo v svet za kruhom ali srečo, vračajo pa se domov samo še umirali. V tem romanu je Ivan Cankar postavil najlepši in najboljše spomenik svoji materi. Film „Na klancu“ je eden najboljših slovenskih filmov, ki je prejel celo vrsto priznanj. V nedeljo pa bomo imeli v gosteh spet profesorja Štefana Pinterja, ki nas bo tokrat v skioptičnem predavanju seznanil s posebnostmi Sovjetske zveze (Potovanje po Sovjetski zvezi). Pred nedavnim smo si ogledali njegovo predavanje o Poljski, ki je bilo silno zanimivo, zato se že vnaprej veselimo, da se bomo v besedi in sliki seznanili tudi s Sovjetsko zvezo.

IZJAVA ZVEZE SLOVENSKEŽEN:

Oster protest proti poskusom obnovitve političnih procesov

Žene, zbrane na rednem občnem zboru Zveze slovenskih žena, dne 10. marca 1979 v Celovcu „odločno protestiramo proti poskusu ponovno oživiti politične procese proti pripadnikom slovenske narodne skupnosti in nemškogovorečih demokratov, ki so javno opozarjali na nerešeno manjšinsko vprašanje. Zahtevamo takojšno ukinitve takšnih procesov.“

Novo izvoljeni odbor Zveze slovenskih žena pa izjavlja k približajočim se občinskim volitvam, da so le-te pomembne zaradi tega, ker lahko naši ljudje v občinski hiši neposredno vplivajo na pomembne gospodarske, komunalno-politične in narodnostne odločitve. Zato smo mnjenja, da se moramo vsi prizadevati, da bo v občinske odbore izvoljenih čim več Slovencev in nemškogovorečih demokratov, ki bodo skupaj tvorili kar najširšo politično platformo za uspešno nadaljevanje vsestranskega prizadevanja za naše pravice.

Pliberški občinski svet obravnaval obračun za leto 1978

V torek 13. marca 1979 je pliberški občinski svet predložil svoj letni obračun za leto 1978. Do zadnjega kotička napolnjena sejna soba je tvorila kuliso za zanimive in včasih tudi emocionalne diskusijske prispevke.

Že kar ob začetku je treba povedati, da se mandatari Enotne liste Pliberk nikakor ne strinjajo in se niso strinjali s postopki nekaterih občinskih odborikov, ki so na lastno pest in brez sklepov občinskega sveta agirali in ukrepali v tej ali drugi zadevi. Zgodilo se je na primer, da so se asfaltirale občinske ceste v večjem obsegu kot je to bil sklep občinskega sveta, kar seveda ne pomeni, da je Enotna lista proti izgrajevanju in izboljšanju cestnega omrežja v občini. Tako je v tem sklopu prišlo do ostre kritike s strani SPÖ, in Enotne liste na račun ÖVP z županom Moryjem na čelu. To je privedlo tako daleč, da je pliberški župan moral priznati, da je delal samovoljno brez ustreznih sklepov in izrazil pripravljenost, da iz lastnega žepa povrne vse tiste finančne stroške ki jih je izdal preko sklenjene vsote. Župan Mory pa je nato mahnil po SPÖ in ji očital, da je delala v času ko je bila v občini na krmilu SPÖ iste napake in „zločine“. Zahteval je od SPÖ, naj imenuje tiste ljudi, ki so bili tedaj odgovorni za posamezne resorje in se naj poišče tiste osebe, ki so dajali navodila, in s tem šli preko njihovih kompetenc, se pravi brez tozadevnega sklepa.

Zastopnik Enotne liste je nato izrazil svoje nezadovoljstvo nad takimi imenovanimi finančnim načrtom (Finanzierungsplanom), ki ga je ÖVP pojmovala tako, da je za letni obračun 1978 pritegnila tudi že leto 1979, da bi s tem ne prišlo na dan

vsote, ki daleč presegajo na občinski seji sklenjeni proračun.

Kot geslo na plakatih ÖVP za občinske volitve je v ospredju korektnost mandatarijev ÖVP. To pa je po mnenju zastopnikov Enotne liste precej pretirano, saj je seja občinskega sveta osvetlila to korektnost ljudske stranke v povsem drugi luči.

Enotna lista Pliberk poudarja, da takšen proračun kot je letošnji izjemoma podpre in pričakuje, da se v prihodnji mandatni dobi ukrepa tako, da v občinski sobi ne bo potrebna kritika v smislu nekorektnosti občinskega vodstva (Unkorrektheit der Amtsführung).

Loče ob Baškem jezeru

Pred nedavnim je šestletni učenec ljudske šole v Ločah David Erlach pd. Zlosarjev iz Dobja bil žrtev prometne nesreče.

Kot po navadi ga je njegov oče mesarski mojster in lastnik mesnice v Dobju Pepi Erlach s svojim avtomobilom (kombijem) peljal v Loče v šolo. Ko je sin David izstopil iz avta in prekal cesto, je z nasprotni strani pripeljal tovornjak in ga podrl ter pri tem težko poškodoval. V bolnišnici so k sreči ugotovili, da poškodbe niso tako hude kot so prvotno izgledale. Mlademu Davidu želimo skorajšnje okrevanje.

POPRAVEK

V zadnji številki našega lista smo v članku na 4. strani „Koroška poje“ v znamenju 80-letnice Pavla Kernjaka in Matije Tomca“ pomotoma zapisali ime Günther Gradenegger. Pravilno se namreč glasi dr. Günter Mittergradnegger.

Uspel pevski seminar SPZ

Pevska dejavnost sodi med tiste činitelje kulturnega dela, ki po številu zajema največ sodelavcev, saj v pevskih zbiorih sodeluje nekaj sto pevk in pevcev, ki gojijo slovensko glasbeno kulturo. Zato je razumljivo, da je na tem področju potrebno tudi strokovno izobraževanje tako pevcov kot zborovodij.

Slovenska prosvetna zveza je na željo zborovodij pretekli petek in soboto v Šentvidu v Podjuni organizirala seminar za pevce in zborovodje. Vabilu na seminar se je odzvalo razveseljivo lepo število pevk in pevcev, pa tudi zborovodij, vseh skupaj je bilo nad sto. To potrjuje veliko zanimanje zborovodij in članov pevskih zborov — namreč, da se izpopolnjujejo in tako tudi dvigajo pevsko raven posameznih zborov.

Da je seminar uspel so poskrbeli pevski strokovnjaki Brano Čepin, Sabira Hajdarovič in Janez Kampuš. Vsi trije so svojo vlogo odlično opravili. To potrjuje vsestransko zadovoljstvo udeležencev seminarja, kjer so imeli priložnost uka pevskih veščin kot so — tehnika dihanja, vpevanje, študij partitur in interpretacija skladbe. Tu velja beseda priznanja še centralnemu zborovodji SPZ Hanziju Kežarju, ki je seminar organizacijsko pripravil in vodil. Edino skrb je prireditelju povzročila ZKOS, kateri ni uspelo pravočasno pridobiti zaželenih strokovnjakov, čeprav je zaradi le-te seminar bil za teden dni preložen. Zato gre Branku Čepinu in Sabiri Hajdarovič še posebna zahvala, ki sta takorekoč zadnji hip vskočila, sicer bi seminar padel v vodo in razočaranje bi bilo temu primerno veliko. Nezadovoljstvo se je odražalo tudi v tem, da vabila na seminar Naš tednik ni objavil, kjer odgovornost za tozadevne objave nosi pisarna KKZ.

Kljub temu je seminar odlično uspel, pri čemer gre nenazadnje zahvala tudi številnim pevkam, pevcem in zborovodjem, ki so dva dni marljivo sodelovali.

narodno leto otroka in da so s tem svetovno javnost opozorili na resen problem, ki v današnjem svetu, v civiliziranem in manj razvitem, ogroža rast in razvoj otrok. In v tem smislu se je odvijal tudi občni zbor, ki ga imajo naše žene vsako leto ob mednarodnem prazniku žena.

Tovarišica Gröblacherjeva je v svojem referatu naglasila, da je glavni prispevek v okviru letošnjega mednarodnega leta otroka vsekakor vzpostavitev dvojezičnega otroškega vrta v Šentprimozu v Podjuni in da bo treba prizadevanja za uveljavljanje dvojezičnih otroških vrtcev po ostalem terenu južne Koroške nadaljevati. Ugotovila je tudi, da je mladina obeh deželnih jezikov prikrajšana pri spoznavanju zgodovine, predvsem zgodovine zadnjih desetletij. Slo-

bodo in mnogo prispevali k vzpostavitvi samostojne Avstrije, predvsem več kot tisti, ki ugledu države le škodujejo, a vendar nemoteno mečejo blato na našo častno borbo. To našo častno borbo moramo posredovati naši mladini, ki je že na teh zgodovinskih dogajanjih. V delovnem poročilu je tovarišica Gröblacherjeva nakazala aktivnosti ZSZ in tesno sodelovanje z ženskimi organizacijami v matični deželi Sloveniji. V okviru praznovanja mednarodnega ženskega praznika je spregovoril tudi predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. Franci Zwitter, ki je ženam iskreno čestital k prazniku in želel občnemu zboru dober potek in predvsem uspešne zaključke. Poudaril je, da imajo naše žene pri vzgoji naše mladine in sploh v družbenem življenju naše

Jutri otvoritev „Gast 79“

Turizem je danes pomemben faktor gospodarskega življenja, zato se mu polaga tudi vedno večji pomen. V boju, da ohranimo pozicije, ki smo si jih v teku zadnjih desetletij priborili na področju turizma, se poslužujemo različnih načinov in metod. Eden teh „prijemov“ je prav gotovo strokovni sejem gastronomije in turizma „Gast 79“, ki bo jutri odprl svoja vrata in bo trajal do 25. marca.

Letošnja sejemska prireditelja „Gast“ stopa že v drugo desetletje, saj je že enajsta po vrsti. V teh letih je mnogo prispevala k zbolšanju kakovosti razvoja tako na gastronomskem kot turističnem področju. Že večkrat smo lahko ugotovili, da igra v turizmu posebno vlogo kuhinja. Če kuhinja ne odgovarja potem tudi gosti ne pridejo več. Zato so dali prireditelji kuharski umetnosti poseben poudarek. Naj samo omenimo 8. mednarodno tekmovanje kuharjev v hali 5, kjer se bodo pomerila moštva iz Avstrije (18./19. marca), Zvezne republike Nemčije (20./21. marca), Francije (22./23. marca), Jugoslavije (24./25. marca) in tekmovanje bifejev na mednarodni ravni v sejmski hali 3, kjer bodo prvič sodelovale skupine kuharjev iz Italije, Jugoslavije, Zvezne republike Nemčije, Madžarske, Švice in Avstrije. Nadalje so na sporedu turistična strokovna zborovanja, ki jih je pripravila trgovska zbornica; strokovne razstave WIFI Koroške in pekovega združenja. Obiskovalcu bodo predstavili celoten potek, kako se peče kruh oziroma pecivo (okrog 50 sort peciva). Tudi gostilničarji pridejo na svoj račun v razstavi „Srečanje gostilni-

čarjev“. To bi bile najpomembnejše prireditve v okviru „Gast 79“, katerih se udeleži po navadi okrog 60.000 do 70.000 ljudi.

Vodstvo sejma se prizadeva, da bi bil strokovni sejem gastronomije in turizma „Gast“ še bolj skoncentriran in strokovno izoblikovan.

Najbolje se lahko prepričate, kaj nudi strokovni sejem „Gast“, če ga obiščete in si na licu mesta ogledate razstave, ki brez dvoma mnogo prispevajo pri pospeševanju turizma, ki je pomembna veja izživljanja gospodarstva naše dežele in države.

4. Rožanski izobraževalni teden zaključen

PRIREDITEV V KOTMARI VASI

V ljudski šoli v Kotmari vasi je v okviru 4. Rožanskega izobraževalnega tedna nastopil prejšnji petek mešani pevski zbor Gorjanci s koncertom šestih pesmi. Po krajšem odmoru je to bil prvi nastop, ki je bil uspešen.

Nemškogovoreči domačin, prof. Helmut Zwander pa je nato obravnaval „Botanične posebnosti od Celovca do Ohrida“. Zanimanje je bilo zelo veliko, obiskovalcev je bilo približno 90. Navzoč je bil tudi kotmariški župan Struger, ki je privatno pozdravljali ljudi tudi slovensko. Prof. Zwander je predstavil občinstvu predvsem pokrajinske in botanične zanimivosti Makedonije, ki jo je z graškimi kolegi obiskal pred nekaj leti. Pokrajino je predstavil kot zelo protislovno, navdušilo ga je nasprotje med ravnino in visokimi gorami, ki segajo nad 2000 m višine in med rodovitno zemljo in skoraj puščavskim svetom, kjer se borijo rastline za obstoj. Z barvnimi diapozitivi je predstavil rastline, ki jih v naših krajih ne poznamo. Za zaključek pa je napravil majhen kviz, kazal je rože iz naših krajev, kdor je kot prvi povedal pravilno ime, pa je dobil lep šopek cvetilec.

Isti dan je bila v Šentjakobu v Rožu mladinska igra Odra mladje

nične zanimivosti Makedonije, ki jo je z graškimi kolegi obiskal pred nekaj leti. Pokrajino je predstavil kot zelo protislovno, navdušilo ga je nasprotje med ravnino in visokimi gorami, ki segajo nad 2000 m višine in med rodovitno zemljo in skoraj puščavskim svetom, kjer se borijo rastline za obstoj. Z barvnimi diapozitivi je predstavil rastline, ki jih v naših krajih ne poznamo. Za zaključek pa je napravil majhen kviz, kazal je rože iz naših krajev, kdor je kot prvi povedal pravilno ime, pa je dobil lep šopek cvetilec.

Isti dan je bila v Šentjakobu v Rožu mladinska igra Odra mladje

„Hiša tete Barbare“, s katero bodo nastopili tudi v Beogradu. Po igri je bil pogovor z učitelji in vzgojitelji.

V soboto popoldne je bila v ljudski šoli v Bilčovsu zanimiva prireditev za starše in otroke „Kaj spoznaš ob risanju in slikanju?“, zvečer pa pri Adamu v Svečah zanimivo predavanje Jerneja Marka o Južni Ameriki (film).

Zaključna prireditev 4. rožanskega izobraževalnega tedna je bila pri Miklavžu v Bilčovsu, kjer je Harald Irnberger znan avstrijski demokrat in prijatelj koroških Slovencev bral iz svojega dela „Mit ana braunen Tintn“ in žel velik aplavz.

Kot smo že poročali v prejšnji številki je bila v četrtek pri Miklavžu v Bilčovsu otvoritev razstave nemških in slovenskih umetnikov, ki je bila odprta tudi v nedeljo. Na tej razstavi je med drugimi razstavljal tudi domačinka Meina Schellander iz Bilčovsa, ki je tako še prav posebej popestrila spored 4. rožanskega izobraževalnega tedna.

Na koncu te kulturne prireditve lahko ugotovimo, da je bilo zanimanje za prireditev zelo veliko, vendar pa so bile tudi nekatere pomanjkljivosti. V splošnem pa moramo biti zadovoljni, saj so se prireditelji res potrudili, da so nudili dober spored.

4. Rožanski izobraževalni teden je v imenu pripravljalnega odbora zaključil Herbert Seher z željo, da bi se redno nadaljevali in da bi postali še atraktivnejši.

Izšel je Mladi rod

Pred dnevi je izšla nova številka Mladega roda, lista za koroško šolsko mladino za mesca marec in april. Ker štejemo ta dva meseca med najlepša v letu je razumljivo, da je tokrat Mladi rod povsem v znamenju tega letnega časa — pomladi.

Kakor v vsaki številki, tako so tudi tokrat nanizani v Mladem rodu razni prispevki znanih slovenskih pisateljev in pesnikov (npr. Franc S. Finžgar, Jana Milčinski, Lojze Krakar, Stana Vinšek, Ludovika Kalan, Slavko Savinšek, Alojz Gradnik itd.) in zastopana je književnost drugih narodov (Ivan Andrejevič Krylov, Ivan Turgenjev). Poleg stalnih rubrik „Domoznanski sestavki“ in „Novice iz narave“, ki jih odlično urejata Milena Pipp in Marta Velike, je spet vrsta spisov, ki se bavijo s posebnostmi naše domovine in z lepoto našega materinega jezika. Tako naj omenimo prispevek Antona Stickera „Pri inštalaterju“, kjer je tokrat predstavljena inštalacijsko podjetje Stefana Gregoriča v Globasnici in opis Slovenjega Plajberka z lepo barvno fotografijo Erike Wrolich. Kot po navadi sta zastopana s svojimi prispevki Valentin Polanšek in Florjan Lipuš, ki veljata za pomembna besedna ustvarjalca naše domovine in sta pomembna faktorja pri bogatitvi in pestritvi vsebine Mladega roda. Tudi tokrat ne moremo mimo tega,

da ne bi izrekli pohvalo najmlajšim sodelavcem Mladega roda, ki v rubriki „Bralci pišejo in rišejo“ ustvarjajo zaroček novih sodelavcev. Tokrat so bili najmlajši sodelavci Mladega roda zastopani na treh straneh, kar jasno dokazuje kako tesno je list povezan s šolsko mladino južne Koroške.

Kot po navadi je to številko ilustrirala Jelka Reichman, naslovno stran pa je tokrat narisala Slavka Pasterk iz Lobnika pri Železni kapli. Cena posamezne številke Mladega roda znaša 10 šilingov.

Že 25 otrok

v novem dvojezičnem otroškem vrtcu
v Šentprimozu v Podjuni

Novi dvojezični otroški vrtec v Šentprimozu, ki so ga v nedeljo blagoslovili, je v ponedeljek začel s svojim delom. Uradna otvoritev pa bo v nedeljo 29. aprila.

Na sliki: v sodobno urejenih prostorih je zavladal otroški živčav. Vrtec obiskuje že 25 otrok med njimi so tudi nemško govoreči otroci.

Oder Mladje Koroške dijaške
zveze vabi na mladinsko igro

HIŠA TETE BARBARE

ki bo v petek 16. marca ob
20. uri v Galeriji Hildebrand.

Tekmovanje za „Obirski pokal“ zaključeno

Tekmovanje za Obirski pokal 1979 se je zaključilo zadnjo soboto s sankarsko tekmo v Šmarjeti v Rožu, kamor je moral organizator TVN Orstgrupe Zell (Društvo prijateljev narave iz Sel) zaradi neugodnega stanja tekmovalne proge v Selah preložiti svojo letošnjo tekmo. Tu so funkcionarji prireditelja in selski župan Anton Hribnik podelili tudi nagrade prvouvrščenim tega tekmovalnega dneva.

Za oceno Obirskega pokala so šteli štirje rezultati, ki so jih morali tekmovalci zbrati na štirih sankarskih tekmovanjih in sicer: 14. januarja na sankarski tekmi SPD „Zarja“ Železna Kapla v Lepeni, 21. januarja na sankarski tekmi SPD „Obir“ na Obirskem, 11. februarja na sankarski tekmi TVN Zell-Sele tudi v Šmarjeti.

Tekmovanje za „Obirski pokal“ so letos izvedli prvič in morda zaradi tega z manjšimi pomanjkljivostmi. Do te meddržbene prireditve pa je prišlo zaradi potrebe, da se sankarsko udejstvovanje društev okoli Obirja — tudi v korist tekmovalcev — nekoliko bolj uskladi. Za športnike pa je dodatno ocenjevanje v tej kombinaciji gotovo ena privlačnost več.

Ostaja želja, da bi tekmovanje za „Obirski pokal“ izvedli tudi prihodnje leto oziroma zimo. Pri omenjenih štirih tekmovanjih je sodelovalo skupno 342 tekmovalcev, končna pa jih je ostalo le še sedem, ki so nastopili na vseh štirih tekmah.

Herbert Wutte (TVN Šmarjeta) in Miha Travnik (SPD „Zarja“, Železna Kapla) pa sta jim podelila diplome in pokale, katere je prispevalo vsako sodelujoče društvo po enega. Najboljši seštevke doseženih časov je dal sledečo uvrstitev zmagovalcev: pri moških — Mak Marko, Sele; Karničar Jožef, Obirsko; Hribar Milan, Obirsko; Husar Raimund, Reberca.

Pri ženskah — Karničar Inge, Obirsko; Kölich Emi, Železna Kapla; Mak Traudi, Sele.

PISMO BRALCA

Bilčovs: Slovenska lista škoduje dolgoletnemu slovenskemu županu

Da Slovenci nastopajo pri letošnjih občinskih volitvah na samostojnih listah naj v splošnem ne bi bilo negativno in celo v nekaterih občinah južne Koroške umestno. Vsekakor popolnoma nepotrebno in nerazumljivo pa je postavitve slovenske liste v Bilčovsu, kjer je že mnogo let župan, ki pripada slovenski narodni skupnosti. Poleg tega je bil dolga leta koroški deželni poslanec in tako poznan tudi izven občine. Da je župan vedno kandidiral za socialiste in ne za slovensko listo, za Slovence te občine ni bila nikoli zapreka, da ga ne bi izvolili za župana, prav tako tudi pri neslovenskih volilcih ni igralo nobene vloge, da je župan Ogris slovenske narodnosti. In tako naj bi bilo tudi v letu 1979! Kajti glavni vodili, da je pri zadnjih dveh občinskih volitvah postal župan sta bili priznanje v sposobnosti za župana in vidni sadovi dela socialistične frakcije v Bilčovsu. Zaradi nastopa samostojne slovenske liste v občini Bilčovs in zaradi razcepitve slovenskih volilcev, proti socialistični večini občinskih odbornikov in tako sedanjemu županu, nevarnost. Koristi iz tega bi izključno imeli samo ÖVP + FPÖ, ki bi zaradi samostojne kandidature Slovencev v Bilčovsu spet po dolgih letih imeli priložnost dobiti župana iz svojih vrst! To pa bi najmanj koristilo Slovincem! Prav zaradi tega naj si Slovenci v občini

Bilčovs, ki so v prvi vrsti nagovorjeni z novo slovensko občinsko listo, dobro premislijo, če ne bi bilo 25. marca bolj pametno dati svoj glas socialistični stranki in tako dosedanjemu županu! Kajti slovenska občinska lista ni nikakršna obogatitev in poživitev občinske politike, marveč nepremišljena odločitev tistih, ki so jo postavili oziroma ustanovili. Tudi zagotavljanja njihovih kandidatov, da bodo pri volitvi župana itak podprli Ogrisa z glasovi slovenske liste, niso jamstvo, kajti primeri v drugih občinah vedno spet dokazujejo, da se stvari lahko razvijajo popolnoma drugače! Zato je bolje takoj voliti SPO in s tem Hanzija Ogrisa. I. K.

Slovensko prosvetno društvo
„Borovlje“ vabi na

sklopično predavanje
z barvnimi diapozitivi

POTOVANJE PO SOVJETSKI
ZVEZI I.

v nedeljo 18. marca 1979 ob
14.30 uri v društveni sobi pri
Bundru.

Predava prof. Štefan Pinter

JANEZ ŠVAJNCER

62

Pridi k potoku

„Take ne boš dobil nikjer,“ je prepričljivo pritrdila Francka Čok.

„Nikar me ne prepričujta,“ je odgovoril Ferenc Palir. „Izbral sem si jo za nevesto in jo bom tudi poročil. Pisati pa ne znam tako kakor bi rad. Lahko mi oba verjameta, da sem marsikdaj komaj čakal, da končam delo. Rekel sem si, danes bom pa napisal lepo pismo Tilda. Držala bo pismo v rokah in se ji bo stožilo po meni. Ko sem sedel za mizo, so mi pod roko nastale drugačne besede, kakor so se mi poprej porodile v glavi.“

„Ja, pisati ni lahko,“ je pritrdil Pišta.

„Tudi meni ne gre od rok,“ je menila Francka.

„Mogoče je tudi to razlog, da sem se spet pojavil doma. Nikomur nisem sporočil, da pridem. Nanesla je priložnost, pa sem si rekel: Ferenc, sedi v avto, prižgi motor in pritisni na plin. Jutri boš že pri svoji Tildi.“

„Hitro gre dandanes,“ je rekel Pišta. „Kaj pa je že to za ena razdalja. Nobena. Nekoč, saj pravim, ni še tako dolgo od tega, je bilo čisto drugače. Da ne omenjam kočij.“

„Poštnih,“ je pritrdila Francka Čok.

„Ti moraš zmeraj vse bolje vedeti kot jaz. Pa poštnih, da bo po tvojem. Naprašili so se konji, naprašili so se ljudje. Bolele so jih riti, da še sedeti niso mogli več na miru. Pripotovali so na cilj, to že, ampak so se pa nasedli načakali.“

„Bom pogledala, če že prihaja,“ je rekla Francka Čok in odšla od mize. Med vrati je postala in si zaslonila oči. Zrla je po cesti na levo in desno. Redki avtomobili so se odpeljali mimo hiše. Za njimi je spet ostala tišina, kokoši pa se niso niti posebno zmenile za hrup motorjev. Šla je od njih in krilila z rokami pa jih klicala: „Pi! Pi! Pi!“ Pogledale so jo, a niso nič dale na njeno vabilo. Saj je prav tako, da se ničesar ne bojijo, si je rekla in se vrnila proti hiši. Preden so jo zakrila vrata, se je oglasilo tik nje:

„Francka, si že slišala novico?“

Obrnila se je in ni mogla verjeti očem, da jo je klicala župniška kuharica Zefa.

„Odkod si se pa ti vzela? Ali si pognala iz zemlje? Veš, da te nisem opazila, pa sem ja šla do ceste. Bojim se za kure, čeprav so se že navadile na avtomobile.“

„Kure so pametne bolj kot nas eden. Pomisli, ravno malo prej me je skoraj zmanjkalo za zmeraj. Pa bi zdaj ležala ob cesti in ti bi gotovo zmolila očenaš zame. Kajne, da bi ga?“

„Seveda, rada,“ je pritrdila Francka Čok.

„Vidiš, kakšna si. Ali torej komaj čakaš, da bi me po-bralo in da bi odšla v večna lovišča.“ Zefa je zajela zrak.

„Ne, ne, kaj takega še nisem slišala. Saj se spomniš, si ja bila na pogrebu, ko so pokopavali tistega lovca Košenjaka. Preden so zagnili jamo, je eden od njih, menda je bil predsednik lovskega društva, imel nagovor. Saj je povedal dosti lepega, vmes pa mu je ušlo: Miha, ti si odšel v večna lovišča, mi bomo pa še malo tu ostali. V nebesa ali v vice ali v pekel bi moral reči, a ne, ne pa v večna lovišča. Mi ja nismo med Indijanci. Ali so že sami antikristi med nami?“

Francka Čok je pritrdjevala razumevajoče in si mislila, čisto tako le ni bilo, kot praviš, saj sem bila sama na tistem pogrebu. Naj ti bo, imej svoje veselje, zapomnila si si pa le nekaj, da boš lahko nosila naprej po hišah. Glasno je rekla: „Zefa, kaj se ti je skoraj pripetilo na cesti?“

„Bila sem na pokopališču. Čas je že, da porahljam zemljo na grobu gospoda župnika in posadim rožice. Šla sem čez cesto. Tedaj se je prikadil avto in me prestrašil, da sem skočila nazaj namesto naprej. Manjkalo je za las, da ni stala kaša iz mene. Hudikov pob me je še porogljivo gledal skozi steklo. Kar obrnil je glavo in zdirjal po cesti. Toliko se mi je le zdelo, da avto ni bil naš. Tle nemški in avstrijski šoferji kar podivjajo. Pošteno bi jih morali zašiti, da bi si drugič premislili in vsaj malo gledali na človeka.“

33

Izkazalo se je, da podivjani šofer v avtu ni bil nihče

drug kot Ferenc Palir. Župniška kuharica Zefa je to zvedela od natakarike Manke. Pravzaprav se je zadeva razjasnila šele takrat, ko sta se že nekaj časa pogovarjali.

Župniška kuharica Zefa nikoli ni odšla naravnost do cilja, ampak si je pomagala z ovinki. Če je koga srečala na cesti, se je ustavila in vprašala po zdravju. Vreme je bilo zmeraj na prvem mestu. Če je kdo delal na polju, si je vzela toliko časa, da je zavila z glavne ceste. Župnik Arnik ji je to očital. Nikakor ni mogel dojeti, kaj neki ima Zefa od tega, da potratila toliko dragocenega časa. Ob tem pa si je na tihem mislil, da je njeno ravnanje popolnoma na mestu. Tako mu je sproti poročala in bil je na tekočem z vsemi novicami.

Natakarike Manka je prav tedaj, ko se je Zefa pojavila na cesti, pometala stopnice pred točilnico. Stresla je metlo in udarila z njo po stebri. Ze se je oglasila Zefa.

„Manka, kaj pa delaš?“

„Pometam.“

„A pometiš. Kaj pa?“

„Stopnice.“

„A stopnice. Pa v tem vremenu. Nič še ne kaže, da bomo kmalu imeli pomlad.“

„Bomo, bomo.“

„A misliš. Kaj sem že hotela reči. Čigav pa je tale avto?“ Zefa je uperila kazalec proti drevesu.

Natakarike Manka je pogledala v omenjeno smer. „Glej, glej, gosta pa nikjer. Veš, nisem videla, kdaj se je pojavil. Niti ne vem, kdo ga je postavil tja.“

„Huda reč me je doletela.“ Zefa je vzdihnila in nape-njala oči.

„Kaj tako napeto gledaš? Avto je avto, domač ali tuj. Prava figura.“ Natakarike Manka se je še sama zastrmela v vozilo.

„Tale je bil, seveda!“ je olajšano rekla Zefa. „Manka, pokaži mi tega nesrečnega šoferja, da mu odnesem glavo z vratu. Svinja grda. Toliko da me ni povozil, ko sem šla s pokopališča. Bom jaz pazila na njega ali on name? Joj, joj, huda sem, veš.“

„Kaj ne poveš. Bila si na pokopališču? V tem vremenu?“

Ženske se po vsem svetu borijo za enakopravnost

Zgodovina in cilji ženskega gibanja - Vloga žene v današnji družbi

(Nadaljevanje s prejšnje številke)

V prvem delu smo si ogledali vlogo ženske v zgodovini, od pradedne do danes, zdaj pa si bomo ogledali razvoj ženskega gibanja od svojih prvih začetkov do gibanj v zadnjem desetletju.

MEŠČANSKO ŽENSKO GIBANJE

Meščansko žensko gibanje ima svoj izvor proti koncu 18. stoletja. V času francoske revolucije so nastali prvi takozvani "ženski klubi". Ženske so se v tem času začele prvič aktivno vmešavati v javno, družbeno življenje. Olympe de Gouges, ki je novembra 1793 umrla na morišču, je v tem času izjavila: "Če ima ženska pravico stopiti na morišče, potem mora imeti tudi pravico, stopiti na govorno tribuno."

Karakteristično je za žensko gibanje v tem času, da je le-to zajelo samo meščanske ženske, ženske torej, ki so izhajale iz višjih slojev. Meščanske ženske pa so sicer "pod okriljem člove-

ziranja ženske pojave z nastankom zasebne lastnine. Žensko gibanje naj bi bilo zato po Marxu in Engelsu del boja proti kapitalizmu in za socializem.

ŽENSKA GIBANJA PO DRUGI SVETOVNI VOJNI — RAZNE FEMINISTIČNE [FEMINA — LATINSKO ŽENA] TEORIJE

V času druge svetovne vojne je žensko vprašanje stopilo v ozadje. Posebno v času Hitlerjevega fašizma je bila vloga ženske, kot smo že omenili v prvem delu, bila dobra žena in mati — sužnja moža, skrbeti za dom in vzgajati "nemške otroke". Mesto ženske je bilo torej med štirimi stenami kuhinje in stanovanja.

torej ni dano po naravi, ni torej nekaj dokončnega, nasprotno, razvija se s kulturo v kateri ženska živi.

Feministična gibanja so bolj radikalnega značaja kot gibanja, ki smo jih ranjkar omenili. Feministke vidijo vzroke zatiranja ženske s strani moškega v biološki razliki moškega in ženske. Zastopajo torej mnenje, da je zatiranje ženske predvsem spolnega značaja, saj je ženska podložnost na tem področju najbolj izrazita. Radikalne feministke vidijo v vsakem moškem nasprotnika, kateremu je treba napovedati vojno, proti kateremu se je treba boriti.

Nam najbolj znana zastopnica te smeri je Nemka Alice Schwarzer, ki je izdala knjigo "Majhna razlika z velikimi posledicami" in je tudi iniciatorica radikalnega ženskega glasila "Emma", ki je ravno v zadnjem času zbudil pozornost v javnosti (tožba revije "Stern", ki izkorišča ženske s tem, da jih reducira na seksualne objekte).

Alice Schwarzer sicer vidi pravilno, da se je treba boriti proti "prisiljenim vlogam ženske" v družbi (na primer proti predsodkom kot so: ženska spada v kuhinjo, mož skrbi za ženo in družino, ženska je manj vredna kot moški itd.). Ni pa pravilna njena pot v borbi za enakopravnost in osvoboditev ženske. Družbo namreč ni mogoče spremeniti tako, da se napove vojna vsakemu moškemu, celo takim, ki so napredni in pripravljeni podpirati ženske v boju za enakopravnost.

NAPREDNO ŽENSKO GIBANJE JE POVEZANO Z RAZREDNIM BOJEM

Kot smo nakazali že v prvem delu, kaže zgodovina, da ima zatiranje ženske in prednost moškega v družbi iste korenine kot razcepitev družbe v dva si nasprotujoča razreda, namreč v nastanku zasebne lastnine. Zasebna lastnina je torej predpogoj oblasti enega človeka nad drugim, bodisi moškega nad žensko ali pa tudi bogatega nad revnim, zatiralca nad zatiranim itd.

Popolno enakopravnost ženske in moškega v družbi torej lahko dosežemo samo z odpravo zasebne lastnine (družba, v kateri ne bi več bilo zatira-

Dan žena v Zeleni Kapli: Velika množica žena je v prostorih hotela Obir obhajala svoj praznik

nja enega razreda, ali kar je tesno povezano s tem pojavom, enega spola).

Pri zatiranju ženske pa se pojavljajo posebni problemi in težave, zato je potrebno tudi, da se ženske združijo po skupinah. Potrebna je torej organizacija ženskih skupin, ki bi obravnavale posebne probleme, ki jih ima ženska v današnji družbi (teh je namreč dovolj). Cilj takih skupin naj bi bil boj proti predsodkom napram ženskam, boj proti zapostavljanju ženske v družbi in družini. V takih skupinah bi ženske lahko spoznavale probleme drugih žena, skupno bi dobile več samozavedanja in moči v boju proti krivicam v vsakdanjem življenju. Spoznale bi tako, da niso edine, ki imajo probleme in da s solidarnimi akcijami in nastopi v javnosti lahko tudi same nekaj spremenijo v družbi (kar na primer doma za pečjo ne morejo...). Te ženske pa v skupinah naj ne bi delale proti moškim, nasprotno, zajeti bi bilo treba tudi moške za boj za enakopravnost in osvoboditev ženske.

ŽENSKA SKUPINE V AVSTRIJI

V zadnjih letih je postalo žensko gibanje, kot po vsem svetu tudi v Avstriji izredno močno. Vedno spet nastajajo v večjih mestih pa tudi že na podeželju nove "ženske skupine", ki se srečujejo v določenih obdobjih. Na sestankih ženske skupno berejo zanimive knjige, diskutirajo razne probleme, ki se pojavljajo v vsakdanjem življenju, delajo skupne izlete in se skupaj zabavajo...

Otroški karneval v Zeleni Kapli: Tudi otroci so s svojim nastopom popestrili izredno lepo uspelo pustno prireditev

čanstva" zastopale v svojem boju tudi proletarske ženske.

Cilj meščanskega ženskega gibanja je bil, doseči popolno pravno in socialno enakopravnost ženske in moškega. Glavne zahteve meščanskega ženskega gibanja v prejšnjem stoletju so bile: Enakopravnost žene in moža v zakonu, pri ločitvi, iste pravice do otrok, enako spolno moralo za moškega in žensko, pravico žene do skupnega premoženja, do svojih dohodkov, prostost pri izbiri poklica. Iste pravice v javnem in socialnem življenju, politično enakopravnost ženske v državi itd.

Ko je v nadaljnjem razvoju razrednega boja postalo nasprotje med delavskim in meščanskim slojem vse večje, je tudi meščansko žensko gibanje polagoma zgubljalo svoj vpliv.

STALIŠČE NAPREDNIH KROGOV V TEM ČASU K OSVOBODITVI IN ENAKOPRAVNOSTI ŽENSKO V DRUŽBI

Marx in Engels sta videla zatiranje ženske kot družben problem. Medtem ko je meščansko žensko gibanje videlo vzroke zatiranja ženske predvsem v razliki spolov, zastopata Marx in Engels mnenje, da so se prve korenine

V teku časa pa je postalo vedno več žensk nezadovoljno s tem enoličnim življenjem. Štirje zidovi kuhinje in enolično delo v gospodinjstvu — brez vsakega priznanja — jih ni več zadovoljilo in tudi v vzgoji otrok niso videli najvišje sreče in samouresničitve. Začele so torej iskati druga področja, na katerih so se lahko udeleževale. Začele so se vedno bolj vmešavati tudi v javno življenje, vedno bolj je postal njihov cilj tudi sooblikovanje družbe in družbenega življenja.

V petdesetih letih je američanka Betty Frieden napisala k problematiki ženskega vprašanja knjigo, leta 1966 pa je ustanovila nacionalno organizacijo za ženske. Ta organizacija je vključevala v sebi zmerna ženska gibanja tja do čisto radikalnih gibanj. Glavni cilj tega gibanja je popolna enakopravnost ženske in moškega v ekonomskem in pravnem življenju obstoječega sistema.

V zapadni Evropi je v istem času zbudila pozornost Simone de Beauvoir s svojo knjigo "Drugi spol". Podložna vloga ženske in njena odvisnost od moškega ima po njenem mnenju svoje vzroke in korenine v vladajočih moralnih predstavah, v pravilih in običajih družbe, v kateri živi. Bistvo ženske

Dan žena v Zeleni Kapli: Tokrat so moški bili galantni in so stregli ženam

"Res je. Res."

"Če se ne motim," je rekla Manka, "je pred nama Ferenc avto. Z barvo mi ne gre skupaj. Ko je bil lani tukaj, se spomniš, šlo je na jesen, je bil avto modro pobarvan."

"Kaj se ne bi spomnila. Ferenc je prinesel dosti greha v naš kraj. Nikar me ne glej začudeno. Sama dobro veš, s kom ga je žgal, da se je kresalo in bliskalo. Jaz nič ne verjamem, da bo vzel Čokovo Tildo za ženo. Nič ne vemo, kaj še pride vmes."

Natakarica Manka je še zmeraj ogledovala avto. Nikakor ni mogla doumeti, da je prezrla njegov prihod.

"A šofer ni notri v točilnici?"

Manka je odkimala.

"Taki so tile Nemci. Pripelje se in niti ne vpraša, ali lahko pusti avto pred hišo. Pozaklene vrata in odnese rit."

"Zefa, ali se nič ne bojiš gospoda župnika? Le kaj ti bo rekel, ker tako grdo govoriš. Pa še kuhaš mu in pereš."

"Nič mi ne bodo rekli, ker me niso slišali. Pred gospodom ne povem nobene grde besede. Nekaj pa moram reči, drugače tako nimam nobenega greha. Zakaj bi potem še hodila k spovedi?"

Natakarica Manka se je prešerno zasmejala. "To je tudi res. Meni ne pripravi do tega, da bi pokleknila v spovednico in župniku delala skomine po mlademu mesu."

"Današnja mladina je čisto pokvarjena. Od tebe sploh ne pričakujem, da bi se kdaj pokazala v cerkvi. Živiš med samimi brezbožniki. Napočil bo čas, ko se boš pokazala. A ne vem, če takrat ne bo že prepozno. Če bo sploh še kaj zaleglo."

"Zefa!"

"Nič Zefa. Res je, kar sem povedala. Pa ti ne bom izpravevala vesti. Ti že sama veš, kakšna moraš biti. Samo to ti rečem, malo bolj le pazi nase, da se ne boš zapustila in čisto pozabila na boga... Kje je tale bikec, ki me je skoraj povozil do smrti. Videla sem Čokovo Franco in ji povedala, kaj sem doživela. Nič se ji nisem posebno smilila. Ona se meni tudi ne bi, če bi bila jaz na njenem mestu. Vsak si mora pomagati sam, a ne, da ostane živ in cel. Samo težko je, ko

pa povsod preži nevarnost na človeka... pa nisi nikogar vprašala, kam se je spravil ta nesrečni šofer, ki me je skoraj podrli."

Natakarica Manka je pogledala proti točilnici in na cesto pa odkimala. "Res ne vem, kam je izginil."

"Izginil že ni. Mogoče ga je pritisnilo in kje tišči."

"Na našem strnišču ga ni. Pa ja vem, saj sem bila ves čas notri v točilnici."

"Potem se pa res na nič več ne spoznam." Župniška kuharica Zefa je vzdihnila in še Manki pripovedovala, kako je šla čez cesto in se je v zadnjem trenutku rešila, da ni prišla pod avtomobilska kolesa. "Ja, ja, tako je, ti povem. Ker ljudje pozabijo boga, jih kaznuje vse po vrsti."

"Kaj si pozabila nanj?"

"Eh ne, zareklo se mi je. Nisem mislila nase, jaz sem tako pobožna. Vprašaj gospoda župnika Arnika, če nisem vsak dan v cerkvi. Še prevečkrat, da se kar naprej prehladim." Zefa se je obračala in prislusnila. "Slišiš. Za spet nekaj drči po cesti."

"To je mehanik Dolfe," je prepričano rekla natakarica Manka. "Njegov moped spoznam na kilometre. Nisem se še nikoli zmotila."

"Prav imaš. Si res pametna," je občudujoče pritrdila Zefa in gledala mehanika Dolfeta. Spretno je zavrl, skočil z mope da in ga postavil na vilice. Pomaknil si je kapo z očali na čelo, si z dlanjo potegnil pod nosom in naveličano rekel:

"Kaj pa vedne tukaj na odprtem? Imata sestanek? Sta že izvolili predsednico? Podpredsednico lahko tudi še izbereta, le tajnik vama manjka. Če hočeta, vama pomagam. Kdo od nas treh bo torej predsednik?"

"Dolfe, poznaš ta avto?" je vprašala Manka.

Dolfe je tlesnil z rokami. "Hudiča pasjega! Kje pa je Ferenc, da ga lopnem po rami in mu stisnem roko."

"Slutila sem, da je avto Ferencov," je rekla Manka.

"A od tega Palirjevega fanta?" Zefa si je poravnala naglavno ruto in vzdihnila. "V cerkev nikoli ni rad hodil. Za kazen je moral v Nemičjo. Prav mu je, zakaj pa se ni

spokoril za svoje grehe. Bog pomagaj njegovi črni duši, jaz mu ne morem."

"Pojdimo pit. Danes sem dobil plačo," je zadovoljno rekel Dolfe. "A je Ferenc notri? Seveda, kaj sprašujem. Spet bo veselo. Moja gobica v trebuhu se je že hudo posušila. Moram jo malo zaliti, da revica ne bo spustila dušice." Pomežiknil je Zefa. So te zaboletela ušesa? Ti, ki se bojiš za svojo dušico."

"Nič nisem rekla," je pobožno odgovorila Zefa in po tistem dodala: "Dolfe, sam si že toliko velik in star, da veš, kaj se spodobi. Za kako mašo bi pa vseeno lahko prinesel našemu gospodu župniku Arniku. Drugače si ne boš odkupil svoje pokvarjene dušice."

Dolfe se je zasmeljal. "Saj sem rekel, Manka, jo slišiš. Je že spet začela staro pesem. Zefa, pojdi z menoj. Jaz nisem svinja, kakor si ti misliš o meni. Kadar imam v žepu denar, plačam." Izzivalno jo je prijel za ramo. "Kam se pa vlečeš od mene? Saj te ne bom ugriznil v koleno. Četudi bi bilo kaj med nama, se tvojemu gospodu župniku ni treba bati. Če smo pošteni, lahko imamo vsi trije zadosti."

Zefa se je pokrižala in vzdihnila: "Dolfe, tvoja dušica je že pogubljena. Zadnji čas je, da se spokoriš. Ne igraj se s svetimi rečmi. Bog ti ne bo prizanesljiv, če boš še dolgo odlašal in norel po svetu."

"Da si mi le ti prizanesljiva. Pojdi no, ne boš se zasedla, kar stoječki bova popila kozarček na zdravje."

Župniški kuharici Zefa je zadišalo vino. Polne nosnice ga je imela. Noge so ji klecale in ni mogla odreči vabila. Gospod župnik ji ne bodo šteli vzlo, saj zmeraj pravijo: Zefa, ne branim ti, le pojdi med ljudi in napni ušesa. Marsikaj lahko zveš, zame pa tudi nič ne škodi, če mi poveš, kako se imajo in kje je kaj novega. "Dolgo ne bom ostala notri. Dolfe, to ti povem. Si me slišal?"

"Slišal," je odvrnil Dolfe in zapel: "Dekle, kdo bo tebe ljubil, ko bom jaz na vojsko šel..."

(Dalje prihodnjič)

Štefka Vavti
Slike: Miha Travnik

KAREL ŠIŠKOVIČ

Medčloveški odnosi na primeru osimskih sporazumov kot rezultat politike države in strank

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Ugoden političen trenutek, ki je prišel do izraza v spremenjeni politični sliki Italije in se je izrazil tudi v osimskih sporazumih, je sprožil konkretno akcijo za ureditev slovenskih vprašanj. V tem smislu lahko govorimo o prvih korakih uresničitve italijanske ustave v zvezi z ne-rešenimi vprašanji slovenske narodnostne skupnosti. V ta proces moramo vključiti ustanovitev posebne komisije pri predsedstvu vlade za preučitev slovenskih vprašanj, čeprav sestava komisije Slovencev ni zadovoljila; dalje obiske enotne delegacije Slovencev v Italiji pri predsedniku republike, predsedniku vlade in obeh predsednikih parlamenta, ter začetek razprave o obstoječih zakonih osnutkih za globalno zaščito Slovencev v senatu republike.

Pozitivne premike pa so zasenčili nekateri negativni dogodki. V Trstu so nacionalistične sile, ki so se zbrale v protiosimski politični formaciji in še obstajajo v nekaterih ustavnih strankah, predvsem v Krščanski demokraciji, začele širokopotezno antislovensko kampanjo, ki naj bi prečela ureditev slovenskih zadev, češ da bi bil globalni zaščitni zakon nasilje nad večino. Istočasno pa so nekateri desničarski elementi Krščanske demokracije v Benečiji začeli akcijo podpisov proti vključitvi beneških Slovencev v globalni zakon.

Na vsedrzhavni ravni in na ravni vodstev glavnih ustavnih strank v krajevnem merilu uživajo Slovenci podporo v svojih prizadevanjih za uresničenje ustavnih norm o zaščiti. Izbruh antislovenskega o zastoju in nacionalističnega odpora v Trstu in Benečiji skrbi ustavne stranke, ker ustvarja ozračje napetosti in morebitne frontalne konfrontacije. Vzroki teh izbruhov so različni, vendar pada del odgovornosti za te izbruhe na nekatere stranske, ker ustvarja ozračje napetosti in morebitne frontalne konfrontacije. Vzroki teh izbruhov so različni, vendar pada del odgovornosti za te izbruhe na nekatere stranske, ker ustvarja ozračje napetosti in morebitne frontalne konfrontacije. Vzroki teh izbruhov so različni, vendar pada del odgovornosti za te izbruhe na nekatere stranske, ker ustvarja ozračje napetosti in morebitne frontalne konfrontacije.

Vendar smemo že danes trditi, da je razvrstitev demokratičnih sil v Italiji takšna, da je do sedaj z večjim ali manjšim naporom premagala opozicijo proti osimskim sporazumom in da se odnosi med Italijo in Jugoslavijo zaradi krajevnega protiosimskega odpora na Tržaškem niso zataknili. Čeprav je krajevna politična struktura zaradi tega odpora za- skrbljena, je šla vsedrzhavna politična, zato pa tudi državna struktura mimo in preko tega odpora v zvezi s poglabljanjem odnosov z Jugoslavijo. To dejstvo nas prepričuje, da je sedanja razvrstitev sil v Italiji še vedno takšna, kakršna je bila ob podpisu osimskih sporazumov in da bi bila možna ista akcija tudi glede rešitve slovenskih vprašanj.

Pri tem se opaža določena razlika. Prav zaradi nepremaganih notranjih konservativnih in nacionalističnih sil v nekaterih strankah, ki se po drugi strani odločno zavzemajo za uresničevanje osimskih sporazumov na vseh drugih področjih, opazujemo čudna kolebanja tako na strani še vedno vodilne Krščanske demokracije kot na strani dveh strank, ki bi po svoji interni logiki morali biti demokratični: gre za republikansko in socialno demokratsko stranko. Tako so za popolno rešitev slovenskega vprašanja brez večjih razlik socialisti in komunisti, medtem ko je na krajevni ravni Krščanska demokracija deljena, zlasti na Tržaškem, kjer je antislovenska gonja na višku, in v Benečiji, kjer so se ponovno preuredile vrste nacionalizma v notranjosti Krščanske demokracije s pomočjo socialne demokracije.

Vsodrzhavna vodstva strank ustavnega loka stoje še vedno na stališču konkretne rešitve slovenskih vprašanj. Poudariti pa je treba, da se koncepte o načinu rešitve slovenskih vprašanj razlikujejo: delavski stranki stojita bolj ali manj na stališču zahtev enotne slovenske fronte; Krščanska demokracija, ki se je do nedavnega upirala zamisli o enotnem globalnem zakonu, stoji danes na stališču okvirnega zakona, vendar poudarja različne rešitve zaradi specifičnosti položaja v Benečiji in Kanalski dolini, v mestih, t. j. v Gorici in Trstu, in predlaga ugodnejše rešitve le v nekaterih občinah na Tržaškem in Goriškem. Približno na istih stališčih so ostale ustavne sile. Zato je pričakovati delitev fronte prijateljev Slovencev med italijanskimi strankami v trenutku, ko bo šlo za odobritev konkretnih normativnih ukrepov. Ne smemo pa prezreti, da je še do nedavnega Krščanska demokracija v videmski pokrajini bila na stališču, da so Benečani nekakšni "vindišarji" brez narodne povezave z ostalimi Slovenci, sedaj pa njena večina stoji na stališču, da so to Slovenci, katerih probleme je moč rešiti postopoma, brez vsiljevanja in brez prezirjanja odpora v italijanskem ali asimiliranem prebivalstvu.

Veliko težje je vprašanje koncepta manjšine, ki ga imajo demokratične stranke v Italiji. Koncept popolnega subjekta so šele v zadnjem času načelno sprejele delavske stranke. Ostale stranke pa stoje še vedno na stališču jezikovno-šolskih in kulturnih pravic, medtem ko odklanjajo misel o Slovincih kot sociogospodarskem in v nekem smislu teritorialnem subjektu. Prav v tem tiči jedro vprašanja.

Manjšinsko ozemlje oz. ozemlje, na katerem živi manjšina, je vedno predmet večinske pozornosti v objektivnem in subjektivnem smislu. Ukrepi za raznarodovanje in asimilacijo se najbolj poznajo pri zavestnih in podzavestnih poskusih ustvarjanja osamljenih otokov in celo cepitve teh otokov v prodirajočem morju večine pod pretvezo, da gre za skupne družbeno ekonomske cilje. Zaradi deklarirane oz. še vedno nižje ekonomske in socialne strukture manjšine se pojavlja čedalje večja pavperizacija manjšine ob relativno celo možnih boljših pogojih za posamične manjšince. V tem smislu je boj za globalen koncept reševanja manjšinskih vprašanj osnovnega pomena. V tem tiči jedro bitke, ki jo danes bijejo Slovenci v Italiji.

Vendar bi bilo nerealno misliti, da bi se mogli vsi cilji na enkrat doseči. Navedel sem primer Benečije in Krščanske demokracije. Naj navedem še drug primer. Osmi člen osimske pogodbe pravi:

"Takrat, ko neha veljati specialni statut, priložen k londonskemu memorandumu o soglasju z dne 5. oktobra 1954, izjavi vsaka stran, da bo ohranila v veljavi notranje ukrepe, ki jih je sprejela pri izvajanju omenjenega statuta, in da bo v okviru svojega notranjega prava zagotovila pripadnikom zadevnih manjšin enako raven varstva, kot jo je določal specialni statut, ki neha veljati".

Slovenska narodnostna skupnost v Italiji je takoj spravila ta člen v povezavo z delom uvoda pogodbe, ki pravi:

"Pogodbenici ... potrjujeta svojo privrženost načelu največjega možnega varstva državljanov — pripadni-

kov manjšin, ki izvira iz njenih ustav in njune notranje zakonodaje in ga vsaka stran uresničuje avtonomno, pri čemer se ravna tudi po načelih ustanovne listine Združenih narodov, univerzalne deklaracije o človekovih pravicah, konvencije o preprečevanju kakršnih koli oblik rasne diskriminacije in univerzalnih paktov o človekovih pravicah ..."

Z italijanske strani se je takoj pojavila uradna in neuradna verzija, da gre za pravice tržaških Slovencev in nič drugega. Ostalo naj bi bilo prepuščeno dobri volji italijanske države. V skoraj triletni bitki, v kateri so odločilno prispevale tudi italijanske demokratične sile, celo tiste, ki omejujejo pomen globalne rešitve, je zmaga verzija slovenskih sil. Država se je morala umakniti in se vsaj sedaj ne ločujeta več dva momenta: tržaški in splošni.

Vse to pomeni, da so v Italiji možnosti za izbojevanje konkretnih pozitivnih rešitev, čeprav bodo prve rešitve sad določenih kompromisov med različnimi gledanji, saj še ni popolnoma prodrlo v večinsko zavest, da se ne sme manjšini odvzeti to, kar ima večina kot skupnost. Notranja dialektika strank pa nam dokazuje, da se v samih nedelavskih strankah bije notranji boj tudi po tem vprašanju, kar je znamenje določene stalno prisotne dinamike.

Kako se bodo zadeve razvzdale, je odvisno od več elementov, predvsem pa od notranjega razmerja sil, od odnosov med Italijo in Jugoslavijo, ki jim italijanski politični krogi pripisujejo velik pomen, od poraza krajevnih nacionalističnih sil, če jih bodo demokratične sile znale potisniti v kot, kjer so že več let bile.

Z zaključku bi lahko rekli, da bitka za rešitev slovenskih vprašanj v Italiji še ni izbojevana, vendar obstajajo realni pogoji za njihovo rešitev v široko razpredeni demokratični podlagi, ki jo je Italija dosegla v zadnjih letih. To pa je še vedno vprašanje določenega procesa, v katerem Slovenci niso osamljeni pred fronto vodilnih sil, ki bi bile negativno orientirane. Nasprotno, Slovenci v

10. Koroški kulturni dnevi v Celovcu

Italiji so danes del razvrstitve demokratičnih sil, ki se giblje v državi, niso izoliran subjekt, njihovi naporji za ohranitev in razvoj niso le poskusi izhoda iz brezupnega položaja, marveč so boj za izkoriščanje v Italiji prisotnih širokih demokratičnih možnosti za uveljavitev pravic, ki jim pripadajo.

Uresničenje normativno zapisanih pravic bodo Slovenci dosegli ob pozitivnem premiku družbe tudi v tej smeri. Ni pa rečeno, da se ta proces ne more ustaviti ali da ne bo še velikih ovir na tej poti. Realistično gledano je ovir še veliko, predvsem subjektivnega značaja, ker je nacionalistična in fašistična miselnost še vedno vkoreninjena v delu krajevnega italijanskega prebivalstva. Demokratične sile pa se marsikdaj bojijo teh sil zaradi trenutnih volilnih interesov in še nimajo poguma, da bi stopile za ceno žrtve na teren radikalnega obračunavanja s to miselnostjo. Kdor pa nima poguma obračunati z nacionalistično in ostanki fašistične miselnosti, je še vedno lahko demokrat, vendar nepopoln in šibak, kar pomeni, da ga lahko protisunek onemogoči.

Na sedanji stopnji političnega razvoja v Italiji prevladuje torej vzdušje, ki je ugodno za rešitev slovenskih problemov, ne da bi gojili iluzije o popolnem razvoju brez težav in brez potrebnega procesa. Nerealno pa bi bilo trditi, da niso na delu sile, ki hočejo spremeniti sedanji značaj italijanske demokracije, kar bi bilo prav gotovo usodno za trenutno ugodno ozračje v korist Slovencev.

BOGO GRAFENAUER:

Sodelovanje slovensko in nemško govorečega prebivalstva v koroških kmečkih uporih

Velika doba kmečkih uporov na Koroškem je krajša kot drugje na Slovenskem: seže od konca 1473 do 1515; že nemška kmečka vojska je v deželi le slabo odmevala (na nekaj salzburških gospodstvih v severnem in severozahodnem delu dežele), pozneje pa so do 1848 znani v primerjavi z drugim slovenskim ozemljem le še nekateri sorazmerno redki krajevni upori. To kaže že kronologija doslej v znanstveni literaturi evidentiranih uporov.

Na prelomu 1473/74 po turškem vpadu (med 25. in 30. septembrom 1473) „zveza gmajne revnih ljudi Koroške“, najbrže s težiščem v Podjuni, dokumentirana s spomenico na šestem deželnihih stanov v Volšperku začetek februarja 1474; 1476 (po turškem vpadu med 10. in 16. oktobrom) „kmečka zveza“ v Ziljski dolini; 1478 med februarjem in julijem največji kmečki upor na Koroškem (obenem prvi veliki kmečki punt na slovenskih tleh); 1482 krajevni upor v Rožu in okolici Vrbskega jezera (spričo izjemnih bremen ob vdoru ogrske vojske na Koroško) in krajevni upor na gospostvu vetrinjskega samostana (zvezan z razprtijami med menihi); 1483 krajevni upor v Kanalski dolini; 1515 junija in julija širjenje slovenskega kmečkega upora na Koroško; 1525 odmev nemške kmečke vojske okrog Obervellach in vzhodno od Brež (Friesach); 1569-85 puntanje kosevov in Podjuni (spodnji urad Kamen — v zvezi z uvažanjem kupnega prava); 1573 puntanje kose-

zov v okolici Celovca (podkroški grad — v zvezi z uvažanjem kupnega prava); 1578 krajevni upor v Zagorcih in Sovčah (protestantski vasi gospostva samostana Podkloster; za isti vasi je trdil opat že sredi 17. stoletja, da sta „erzketzerisch und rebellisch“); 1658 krajevni upor v Čačah in Čajni; 1659 krajevni upor v Sovčah; odtlej manjkajo vsa registrirana gibanja te vrste do 1848, ko je bilo v slovenskem delu dežele po doslej znanih podatkih vsekakor več pojavov odprtega kmečkega nezadovoljstva kakor v nemškem.

Za poglobljeno analizo prihajajo v poštev seveda le širša gibanja (med 1473 in 1478 ter 1515), medtem ko so poznejša krajevna gibanja pomembna predvsem v okviru zgodovine posameznih zemljiških gospostev. To poudarjam, ker so za dogodeke do vključno slovenskega kmečkega upora v glavnem znani viri že dokaj časa, le posamezni so bili k temu odkriti šele v našem stoletju, delno tudi v zadnjem času (pripovedni viri: „libel“ nekega notranjeavstrijskega meniha zoper Friderika III., datiran 1478, nastal v resnici po svoji vsebini v letih 1472/73); Unrestova Avstrijska kronika; obramba opata Janeza VI. Vetrinjskega (1489, v zvezi z dogodki 1481/82; za upor 1515 kronika Jurija Spalatina, Dietrichsteinova družinska kronika, Annales Carinthiae M. G. Christalnica in H. Megiserja ter Celovška rimana kronika Pavla Kapitza; akti Friderika III. 1478 in Maksimilijana 1515,

freisinškega škofa Filipa, arhiv kranjskih in štajerskih deželnihih stanov, poročila beneških obveščevalcev v I. Diarii Marina Sanuta in še kako posamezno pismo); tudi zadnje iskanje teh virov je odkrilo poleg posebnega fonda za Tolminsko le še slučajno najdbo v „Undatierte Maximiliana“, ki dokazuje razširjenje kmečke zveze 1515 tudi na Goriškem; za Koroško so prejkone za ta čas mogoče le še podobne vrste slučajne najdbe — razen pomembnega Fresacherjevega odkritja poročila o urejanju pravnih sporov med podložniki in zemljiškimi gospodi po uporu 1515 v skoro pol stoletja mlajšem aktu v zadnjih desetletjih tudi kaj podobnega ne poznamo.

Spričo tega nas ne more začuditi, da so bile marsikater temeljne poteze dogodkovne zgodovine poglavitnega obdobja kmečkih uporov na Koroškem razčiščene že pred koncem prejšnjega in v začetku našega stoletja v delih F. M. Mayerja (1875 in 1883) ter posebej upor 1478 v okviru turških vpadov in vojne z Ogrsko v razpravi J. Ureja (1912 in 1913). Okvir turških vpadov sta pozneje pomembno dopolnila šele S. Jug (1943) in W. Neumann (1956), dogodkovno zgodovino uporov pa B. Grafenauer v svojih publikacijah o kmečkih uporih na Slovenskem (1944, 1962, 1974) in posebej na Koroškem (1946, 1971).

Pri dogodkovni zgodovini se zaradi tega ne kaže posebej zadrževati. Omejujem se le na najkrajši oris upora

1478 in uporniškega dogajanja na Koroškem 1515.

Do prvega večjega upora slovenskih kmetov je prišlo na Koroškem 1478, potem ko je že pet let dozorevala organizacija „kmečke zveze“. Prva večja kmečka zveza („gmajna ubogih ljudi vojvodine Koroške“) je nastala na meji med leti 1473/74, ko so Turki septembra 1473 preko Jezerskega prveč vdrl v deželo in oplenili Podjuno in okolico Celovca. Od deželnihih stanov je zahtevala učinkovito obrambo zoper turško nevarnost, drugače pa grozila z odpovedjo urbarske pravde. Ko so sredi oktobra 1476 Turki vnovič oplenili južno Koroško od Trbiža do Mežiške doline, so se „soseske ob spodnji Zilji in ob Dravi“ vnovič združile v kmečko zvezo, ki se je še med vpadom (16. X.) pritožila deželnihih stanov zaradi zanemarjanja deželne obrambe; ob Zilji se je organizacija ohranila in se upirala plačevanju tedaj razpisane davka zoper Turke. Februarja 1478 pa se je vnel prvi upor severozahodno in vzhodno od Beljaka v Dravski dolini na deželnoknežjih gospostvih zaradi spora o dajatvah in pač tudi pod vplivom le nekaj mesecev starejšega zgornještajerskega kmečkega upora okrog Schladminga. Iz prvotnega izhodišča se je marca začel upor širiti in se je prek Ziljske doline hitro razširil po vsem slovenskem delu Koroške do Podjune (puntarska zborovanja pri Beljaku na Zgornji Beli in v Lazah, v Rožu, Ribnici, Osojah, Blačah in St. Jakobu pri Celovcu), seglo pa je tudi nad Celovcem v nemški del dežele (gospostvi Tanzenberg in Ostrovica, morda tudi drugje). Vendar do konca upora ni še prišlo do oboroženega spopada s fevdalci ali do naskoka na gradove. Uporniki, ki so imeli svoje izvoljeno vodstvo, so postavljali svoja sodišča in zahtevali tudi vpliv in odstranitev župnikov, so si za nekaj mesecev res pridobili oblast nad podeželjem, odrekli graščakom dajatve in pobirali od članov zveze dajatve za kmečko zvezo ter našli podporo tudi pri rudarjih in podeželskih obrtnikih.

(Dalje v prihodnji številki)

Ne samo 23 občin...

(Nadaljevanje s 1. strani)

zavedati, da je pri tem naša zasluga v bistvu zelo majhna, saj je bila realizacija možna le ob podpori vsega slovenskega naroda. To pomeni, da moramo dati več od sebe, predvsem pa moramo vedeti, da imamo naše otroke vsepovsod, ne samo tam, kjer smo postavili otroški vrtec. Naloga nas vseh je, da bomo tudi tam, kjer ne moremo postaviti otroškega vrtca, poskrbeli za to, da se bo na otroškem igrišču uporabljala slovenščina, da bo tam naš otrok rasel v našem okolju z našim jezikom. **Te naloge so tako važne, da jih je v mednarodnem letu otroka treba vključiti v vse naše delo, kajti če ne bomo ohranili otroka našemu jeziku in ljudstvu, potem smo zgubili bodočnost našega naroda na Koroškem.**

Podobno smo ponosni tudi na uspehe na gospodarskem področju, vendar tudi tukaj velja isto: da imamo zasluge predvsem le pri tozadevnih pobudah, je naglasil predsednik ZSO in menil, da to ni naše glavno delo. „Naše glavno delo ostane slej ko prej naša narodnostna borba, zato mora ostati naša prvenstvena skrb, da se bori- mo za enakopravnost našega človeka na vseh področjih družbenega življenja. To je treba poudariti za-

radi tega, ker marsikdaj nimamo prave prioritete, ker marsikdaj postavljamo v ospredje le eno stran. Potrebno pa je oboje — socialna enakopravnost in narodna enakopravnost. Kakor v odnosih med Avstrijo in Jugoslavijo zahtevamo, da mora biti ob vsem gospodarskem in drugem sodelovanju prisotna in prvi vrsti tudi naše narodno vprašanje, tako se moramo tudi sami zavedati, da je naša prvenstvena naloga — skrb in prizadevanje ter borba za naše narodne pravice.“

To je potrebno toliko bolj, ker živimo v družbi, ki nam ni naklonjena, je poudaril predsednik ZSO in kot primer navedel dejstvo, da se bodo v kratkem nadaljevali procesi proti našim mladincem in aktivistom. K temu moramo izreči naš odločen „ne“; povedati moramo, da bomo tudi v bodoče — če ta družba ne bo razumela naše borbe — pripravljeni boriti se, kakor smo to pokazali v narodnoosvobodilni borbi. **„S to mislijo in s tem sklepom pojdemo domov, da v naših družinah, v naših vaseh in vsepovsod povemo: Koroški Slovenci pravimo „Ne!“ k nadaljevanju procesov proti našim aktivistom in mladincem ter bomo ta svoj „Ne!“ tudi podkrepili s svojim delom, s svojo odločnostjo, s svojo borbo.“**

Izlet naših lovcev v Slovenijo

V soboto 3. marca so se člani Kluba prijateljev lova podali na izlet v tovarno Iskro v Kranju, potem pa skupno s predstavniki Iskre v Bistri pri Vrhniki, kjer imajo slovenski lovci svoj lovski muzej.

V tovarni Iskra v Laborah so naše lovce sprejeli namestnik direktorja in podpredsednik Izvršnega odbora Lavske zveze Slovenije tovariš Ivan Cvar, tajnik lavske zveze za Gorenjsko Brane Galjot in predstavnik Lavske zveze Slovenije Veljko Varičnik.

Tovariš Ivan Cvar je ob priložnosti obiska in ogleda tovarne orisal zgodovino in proizvodnjo te največje jugoslovanske elektroindustrijske proizvodne organizacije, ki ustvarja več kot četrtino vrednosti proizvodnje jugoslovanske industrije in ki zaposluje kar 27.000 samoupravljalcev. Elektroindustrijska proizvodna organizacija Iskra je ena največjih v Evropi. Pogovor pa se je sukal tudi o lovskih zadevah in sicer o lovstvu na

Gorenjskem. Ob tej priložnosti so vsakemu našemu udeležencu izleta poklonili brošuro „Razvoj lovstva na Gorenjskem“, ki jo je zbral in uredil naš koroški rojak iz Sel Miloš Kelih. Brošura je bila izdana pred dvema letoma ob 70-letnici slovenske lavske organizacije in 30-letnici ustanovitve gorenjskih lovskih dru- žin.

Po kosilu, ki so ga našim lovcem priredili v tovarni, so se skupno z gostitelji odpeljali v Vrhniko, kjer je slovenski lovski muzej v gradu Bistra. Ogled tega lavskega muzeja je pravo doživetje za vsakega predvsem pa za lovca, ki ima tako priložnost spoznati vse tisto, kar ima kakorkoli povezanost z izživljanjem lovstva v preteklosti in danes.

Naši lovci tem potom ponovno izrekajo zahvalo gostiteljem za vso gostoljubnost, saj so jim napravili veliko veselje in še bolj utrdili medsebojne stike.

Ansambel Artač v Rimu

Pred tremi tedni se je prijavljeno domači koroški ansambel „Hanzi Artač“ s pevci podal na prvo daljše potovanje. Odzval se je povabilu Slovenske skupnosti v Rimu, ki je tamkajšnjim Slovencem poklonila kulturno prireditve.

Za ansambel je bilo potovanje in koncert edinstveno doživetje, čeprav je bila to njihova prva celovečerna prireditve. S pogostimi vajami in veliko ljubeznijo do petja so naštetirali pisan žopek melodij izpod peresa vodje ansambla Hanzi Artača, podane z besedami naše koroške pesnice Milke Hartmanove.

Nastop ansambla v Rimu sta spremljala in sooblikovala Milka Hartmanova in glasbeni mentor skupine prof. Joško Kovatič. Okrog 300 poslušalcev

je z zanimanjem in navdušenjem sledilo izvajanju mladih pevcev in inštrumentalistov. Že po prvih zvokih harmonike je postalo vsakemu v dvorani jasno, da ima pred seboj ne le hrup glasbil ter bolj ali manj uspele petje, temveč dobro izvečano skupino z ubranimi glasovi ter izredno ritmično agirajočimi inštrumentalisti.

Posebno navdušenje je ustvarila Milka Hartmanova, katere drobni in ubrani glas je prevzel poslušalce. Kakšna mladost je v tej svobodi umetnic! Kot bi govorila koroška zemlja s svojimi gozdovi, polji, jezeri, gorami, pa tudi z dušo trpečega in ponižanega.

V dvorani so bili poleg Slovencev navzoči tudi Italijani (katerim so Milka besedila prevedli) in celo nekaj Poljakov, Hrvatov, Spancev, med njimi univerzitetni profesorji s papeške mednarodne univerze Gregoriana, ter več Rusov iz Leningrada je pozorno sledilo sporedu.

Obiskovalcem je nastop koroških gostov izredno ugajal, kar je potrjevalo navdušeno ploskanje, pravi val aplav- za pa se je vsul po zadnji pesmi „Na svidenje“, ki jo je publika označila kot najbolj prisrčno in spontano podano.

Predsednik rimske Slovenske skupnosti dr. Ivan Rebernik se je gostom ob zaključku prireditve zahvalil ter jim izrekel besede priznanja in vzpodbude: „Dokler bo koroška zemlja rodila sadove, kot ste vi, naši gostje — budilci narodne zavesti, se ni bati, da bi naš življenjski podlegel sili nasprotovan- ja in Vam podobni ste najboljši porok za to.“

S tem svojim premiernim sporedom bo nastopil ansambel „Hanzi Artač“ s pesnico Milko Hartmanovo v bližnji bodočnosti tudi med koroškimi Slo- venci — saj ustvarja skupina glasbeno in jezikovno bogastvo, ki črpa iz duše koroških ljudi in dežele. Teh nastopov ansambla se vsi zelo veselimo!

JUGOSLAVIJA

PETEK, 16. 3.: 9.25 Smučarski poleti — 15.00 TV v šoli — 16.25 Smučarski poleti — 17.25 Poročila — 17.30 Doživljaji mačke Toše — 17.45 Poletje s Katko — 18.10 Narodna glasba — 18.35 Obzornik — 18.45 Sociologija družine — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Zabavno glasbena oddaja — 21.00 Šerif v New Yorku — 22.30 Dnevnik — 22.45 625 — 23.00 Svetovno prvenstvo v umetniškem drsanju.

SOBOTA, 17. 3.: 7.45 Poročila — 7.50 Ljudje in zemlja — 8.50 Z besedo in sliko — 9.25 Smučarski poleti — 12.30 Srečanje ob partizanski pesmi — 12.50 Babičin vnuček — 13.15 Mali svet — 13.45 Camilla — TV nadaljevanka — 14.45 625 — 15.05 Poročila — 15.10 Nogomet Olimpija — Crvena zvezda — 17.00 Krokodil Ham — 17.10 Državno košarkarsko prvenstvo — 18.45 Naš kraj — 18.55 Očka, dragi očka — 19.25

DEL VEDERNJAK

bere iz svojega scenarija „Steklina“ v petek 16. marca ob 19. uri v gostilni Rischner v Podjuni pri Globasnici. V nedeljo 18. marca ob 19.30 uri v gostilni Starz v Proboju.

Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Rubens — 20.55 Moda za vas — 21.00 Dunaj: Svetovno prvenstvo v umetniškem drsanju — 23.00 Dnevnik — 23.15 Hotel Plaza, film.

NEDELJA, 18. 3.: 7.50 Poročila — 7.55 Za nedeljsko dobro jutro: Ansambel Franceta Miheliča — 8.25 Sezamova ulica — 9.25 Smučarski poleti — 12.00 Marija, TV nadaljevanka — 13.15 Poročila — Sin viharja, film — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Osmo ofenziva — 21.00 Razširjena družina — 21.35 Dnevnik — 21.50 Glasbeni album — 22.05 Športni pregled — 22.35 Nogomet Hajduk — Partizan.

PONEDELJEK, 19. 3.: 9.00 TV v šoli — 16.15 Kmetijska oddaja TV Novi Sad — 17.15 Poročila — 17.20 Vrtec na obisku — 17.35 Katastrofe — 18.05 Gremo v gore — 18.35 Obzornik — 18.45 Mladi za mlade — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Zgodba o kmetu Simanu — 21.05 Kulturne diagonale — 21.45 Mozaik kratkega filma — 22.00 Dnevnik.

TOREK, 20. 3.: 8.45 TV v šoli — 16.50 Poročila — 16.55 Pisan svet — 17.30 Obzornik — 17.40 Košarkarski finale za pokal Radi- voje Korača — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Beg pred čem? — 20.45 Pota Poljske — TV nadaljevanka — 22.10 Dnevnik — 22.25 Tinder box.

SREDA, 21. 3.: 9.00 TV v šoli — 17.25 Poročila — 17.30 Z besedo in sliko — 17.55 Severnoameriški Indijanci — 18.20 Ne prezrite — 18.35 Obzornik — 18.45 Po poti slave štirinajste — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik.

ŠPORTNI VESTNIK

DOBRLA VAS — SAK 0:2 (0:0)

Nasprotnika iz koroške lige je imel Slovenski atletski klub preteklo nedeljo v Dobrli vasi. Torej moštvo, ki igra dve ligi višje od slovenskih nogometašev in ki se tam nahaja po jesenskem prvenstvu na sedmem mestu. SAK je poleg tega nastopil na tej tekmi brez jugoslovanskih igralcev in tudi brez Polanška, zato ima ta presenetljiva zmaga z 2:0 še večji pomen. Čeprav Dobrolčani po njihovih izjavah baje tudi niso nastopili v najboljšem sestavu, je izid tekme veliko presenečenje. SAK je dosegel v Dobrli vas s točno enajstimi igralci, postava pa je bila sledeča: Malle; Kupper, Lampichler, Woschitz, Pandel; Hribar, Fera, Zablattnik; Velik, Hobel, Perč. SAK je imel to tekmo v svojih rokah od začetka do konca in že kar v prvih minutah je domači golman dvakrat imel precejšno srečo. Najprej je Zablattnik streljal le za nekaj čez gol, potem pa je Perč po podaji Velika zadel le prečko. Vrh tega je sodnik še razveljavil popolnoma regularen gol Hobla in je do-

sodil prosti strel za domače moštvo. Dobrolčani so imeli v tem polčasu le eno lepo akcijo, katerega pa je golman Malle z lepo parado preprečil. V durgem polčasu se ni veliko spremenilo, SAK je še naprej lepo kombiniral, dane možnosti pa ni izkoristil.

V nedeljo 18. marca igra Slo- venski atletski klub na domačem Košatovem igrišču v Celovcu proti moštvu Baškega jezera (2. mesto v Unterliga-West).

SAK II — Baško jezero II 9.00
SAK I — Baško jezero I 10.30

Večkrat se je izkazal tudi golman, deset minut pred koncem pa je padel iz kota prvi gol za SAK. Hobel je z udarcem z glavo udaril žogo v mrežo. In nekaj minut nato zopet ista akcija: Zablattnik je streljal spet kot Hobel skake — 2:0.

Celofno moštvo je igralo zelo dobro in če lahko pohvalimo koga, je to celo- lotna obramba, ki je igrala zelo mirno in premišljeno. Tudi sredina je poka- zala lepe kombinacije, od napadalcev pa se je izkazal Hobel kot gol- geter, Velik v solo-akcijah in Perč v defenzivi.

Prvenstvo za prvo moštvo Sloven- skega atletskega kluba se bo začelo šele 8. aprila.

DUNAJSKA AVSTRIA SKORAJ V POLFINALU EVROPSKIH PRVAKOV!

Lanski finalist v prvenstvu pokalnih zmagovalcev Austria Dunaj je na Du- naju premagal v četrtfinalni tekmi za pokal mojstrov Dinamo Dresden s 3:1. Gostje so presenečeno prišli v vodstvo, toda že pred polčasom je Schachner izenačil, v 87. minuti je Zach poskrbel za 2:1 in v zadnji minuti je ponovno Schachner dosegel zadetek, tako da ima Austria še kar dobre možnosti na uvrstitve v polfinale. Skoraj kvalifici- ral se je že Nottingham, nadaljnji fa- voriti sta Glasgow Rangers in Malmö FF. Povratna tekma bo v sredo 21. marca in avstrijska televizija bo po vsej verjetnosti prenašala to tekmo ob 17. uri.

RADIO — TELEVIZIJA

nik — 20.00 Film tedna: Igra z jabolkom — 21.35 Dnevnik.

ČETRTEK, 22. 3.: 8.55 TV v šoli — 16.45 Poročila — 16.50 Krokodil Ham — 17.00 Človeštvo na oblasti — 17.55 Televizija brez trebuha — 18.35 Obzornik — 18.45 Babičin vnuček — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Oči kritike — 20.45 Soveto — 21.30 Glasbeni magazin — 22.10 Dnevnik.

AVSTRIJA 1

PETEK, 16. 3.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Rokoko — 10.30

Klub seniorjev — 11.00 Nežno se ujameš v pasti — 16.30 Planica: Smučski poleti — 17.00 Za predšolske otroke — 17.30 Jazbec Dominik in mačji pirati — 17.55 Otrokom za laško noč — 18.00 Humoriščična oddaja — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kul- tura in šport — 20.15 Stari — 21.25 Svetovno prvenstvo v umetniškem drsanju — 23.30 Poročila in šport.

SOBOTA, 17. 3.: 9.25 Smučski poleti v Pla- nici — 15.35 Conny in Peter delata glasbo — 17.00 Gradbišče — 17.30 Moj stric z Mar- sa — 17.55 Otrokom za laško noč — 18.00 Panoptikum — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki, kul- tura in šport — 20.15 Svetovno prvenstvo v umetniškem drsanju — 22.30 šport — 22.50 Njegov nevarni podvig — 0.20 Poročila.

NEDELJA, 18. 3.: 11.00 „Pogovor in od- govor“ — 14.30 Pinocchio — 14.55 Svetovno prvenstvo v umetniškem drsanju — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Srečanje z ži- valmi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Stric Silas — 21.30 šport — 21.45 Nočni izbor — 22.35 Poročila.

PONEDELJEK, 19. 3.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Ita- lijanščina — 10.30 Conny in Peter delata glisbo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Pika Nogavička — 17.55 Otrokom za laško noč — 18.00 Družina Robinson — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kul- tura in šport — 20.00 Ponedeljski šport — 21.00 Petrocilli — 21.45 Poročila — 21.50 šport.

TOREK, 20. 3.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Metode analize — 10.30 Nežno se ujameš v pasti — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Tudi pošaliti se je treba — 17.25 Otrokom za laško noč — 18.00 Živalski svet — 18.25 Pregled spo- reda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Predstava Wencke Myhre — 21.00 Tele- muzej — 21.20 Uvodnica — 22.05 Predstav- ljamo udeležence Eurovizijskega Songs

Contesta 1979 — 22.35 Poročila in šport
SREDA, 21. 3.: 9.00 Tudi pošaliti se je tre- ba — 9.30 Francoščina — 10.00 Cerkev med oblastjo in Jezusom — 10.30 Kdo ima pravo glavo? — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Živalski leksikon — 17.55 Otrokom za laško noč — 18.00 TV kuhinja — 18.25 Pre- gled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Oddaja z Anneliese Rothen- berger — 21.30 šport — 21.50 Hotel v Duke- Street — 22.40 Poročila.

ČETRTEK, 22. 3.: 9.00 Za predšolske otro- ke — 9.30 Francoščina — 10.00 Cerkev med oblastjo in Jezusom — 10.30 Kdo ima pravo glavo? — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Živalski leksikon — 17.55 Otrokom za laško noč — 18.00 TV kuhinja — 18.25 Pre- gled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Oddaja z Anneliese Rothen- berger — 21.30 šport — 21.50 Hotel v Duke- Street — 22.40 Poročila.

TV-oddaje

KNJIGA
otrokov prijatelj

V okviru izobraževalnega tečaja „Knjiga — otrokov prijatelj avstrijske televizije oddaja vrsto filmov po 25 minut. Oddajni čas ob sobotah ob 17.55 uri v FS 2, ponovitev pa ob sre- dah ob 9.30 uri. Na sporedu so na- slednje oddaje:

Pravljica še živi! — 17. 3. v FS 2.
21. 3. v FS 1.
Besedna igra in fantazija — 24. 3. v FS 2, 28. 3. v FS 1.
Likovna oprema [ilustracija] — 31. 3. v FS 2, 4. 4. v FS 1.
Comics, kaj lahko nudijo! — 7. 4. v FS 2, 11. 4. v FS 1.
Silkanec — pot k branju — 14. 4. v FS 2, 18. 4. v FS 1.

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Zel. Kapli (športna sekcija) vabi na

NEDELJSKI IZLET V PLANICO

kjer si bomo ogledali

5. SVETOVNO PRVENSTVO V SMUŠKIH POLETIH

v nedeljo 18. marca 1979

Odhod avtobusa ob 5. uri zjutraj izpred Posojilnice. Ne pozabite na veljavni potni list. Prav bi prišla tudi po- ptnica.

Krajevno združenje Zveze slovenske mladine in Sloven- sko prosvetno društvo v Bil- čovsu vabita na

LITERARNI VEČER

ki bo v soboto 31. marca ob 19.30 uri pri Miklavžu v Bil- čovsu. Brali oziroma gosto- vali bodo člani pododbora Društva slovenskih pisateljev iz Maribora.

Prisrčno vabljeni!

PROFESIONALNI FOLKLORNI ANSAMBEL „LADO“ IZ HRVATSKE PRVIČ NA KOROŠKEM

● v soboto 31. marca 1979 ob 19.30 uri v Kongresni hiši v Beljaku
● v nedeljo 1. aprila 1979 ob 14.30 uri v Delavski zbornici v Celovcu

Vabi Krščanska kulturna zve- za. Vstopnice v predprodaji.

LETOVANJE OTROK

Zveza slovenskih žena in Klub mladje sta ustanovila koordinacijski odbor za orga- nizacijo letovanja otrok. Tozadevne prijave pošljite v bodoče na naslov:

Zveza slovenskih žena, 9020 Celovec, Spitalgasse 12, tele- fon (0 42 22) 85 2 35 ali

Klub mladje, 9020 Celovec, Viktringer Ring 26, tel. (0 42 22) 72 5 65 (Kattinig).

Založba Alois Wieser je izdala

ZBIRKO SPISOV Clare Zetkin
O GIBANJU PROLETARSKIH ŽENA [v nemščini]

Clare Zetkin je bila leta 1907 na prvem mednarodnem kongresu žena izvoljena za tajnico. V tem stoletju je odločilno vplivala na gibanje za enakopravnost žena. Med drugim se je borila za ena- ko volilno pravico in politično udejstvovanje žena. 27 let je bi- la glavna urednica nemškega socialdemokratskega ženskega časopisa „Gleichheit“ (Enakost).

Zbirka obsega 96 strani, cena šil. 38.—

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slo- venskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32 5 50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.